

Gipuzkoako Desgaitasun Fisikoa duten
Pertsonen Federazio Koordinatzailea
Federación Coordinadora de Personas
con Discapacidad Física de Gipuzkoa

DESGAITASUNARI ETA LAGUNTZEI
BURUZKO PARTE-HARTZE PROZESUA:

DESGAITASUNA DUTEN PERTSONAK ERABAKIGUNEAN

AURKIBIDEA

01

SARRERA

02

PARTE
HARTZEKO
PROZESUAREN
HELBURUAK

03

METODOLOGIA

04

GALDETEGIA

05

GALDETEGIAREN
EMAITZAK:
DATUAK ETA
BALORAZIOAK

06

PARTE
HARTZEKO
TAILERRA

07

AZKEN
BALORAZIOA

01

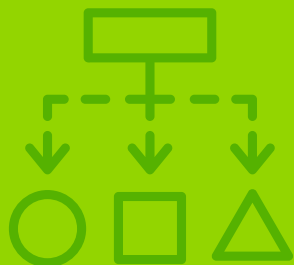
SARRERA

Behar diren laguntzak izateko eskubidea oinarrizko eskubidea da desgaitasuna duten pertsonen bizi-kalitatea eta inklusio eta partaidetza komunitarioa osoa bermatzeko. Hala, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioak berak hauxe aitortzen du: *“Desgaitasuna duten pertsonen eskubidea dute bizilekua eta non eta norekin bizi nahi duten aukeratzeko, gainerakoen baldintza berberetan, eta behartuak ez izateko, nahitaez bizitza-sistema jakin baten arabera bizitzera”*; horren barruan honako hau sartzen da: *“Etxez etxeko laguntza-zerbitzuak, egoitza-zerbitzuak eta komunitateko beste laguntza-zerbitzu batzuk eskuratzeko aukera izatea, halakoen artean izanik laguntza pertsonala, hori beharrezkoa denean desgaitasuna duen pertsonak bizimodua ateratzeko eta komunitatean parte hartzeko, eta gizartetik isolatuta edo bananduta bizitzea saihesteko”*.

Laguntzak honela defini daitezke: desgaitasuna duten pertsonen gaitasun juridikoa gauzatzeko eta beren eskubideak, ongizatea eta gizarteratzea bermatzeko dituzten baliabide pertsonalak edo teknikoak. Laguntza horiek mota desberdinetakoak izan daitezke, eta laguntza gehiago edo gutxiago eskain dezakete. Adibidez: laguntza pertsonala, etxez etxeko laguntza-zerbitzua, beste laguntza pertsonal batzuk, laguntza-produktuak, komunikaziorako sistemak, irisgarritasun unibertsalerako neurriak, etab.

Hala, behar diren laguntzak lortzeko konfigurazioa eta bermea funtsezko erronka da desgaitasunaren arloko politika publikoen esparruan, eta horixe da erronka aurrera egin dezagun politika publikoak Konbentzioarekin bat etortzeko bidean.

Hori dela eta, **elkartuk** parte hartzeko prozesu bat burutu du desgaitasun fisikoa duten pertsonen artean, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemaren egungo errealitatea aztertzeko, eta, bereziki, Konbentzioan aitortutako printzipio eta eskubideetara eta Konbentziotik sortzen den esparru juridikora modu egokian egokituko den laguntza-sistema bat bermatzeko zer neurri hartu behar diren aztertzeko.

02

PARTE HARTZEKO PROZESUAREN **HELBURUAK**

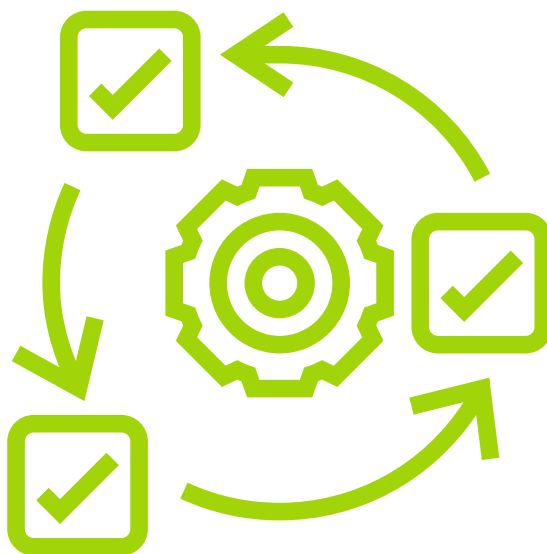
Parte hartzeko prozesuak **helburu hauek** lortu nahi izan ditu:

- 1 ..... Desgaitasun fisikoa duten pertsonak laguntza-sistemaren diseinuari buruzko erabakigunean **kokatzea**, eta, ondorioz, desgaitasuna duten pertsonak zerbitzuen jasotzaile soiltzat hartzen dituzten ikuspegiak gainditzea, beren bizitzako protagonista bihurtzeko.
- ↓
- 2 ..... Azken urteetan **elkartuk** garatu dituen online parte hartzeko prozesuak **bultzatzen jarraitzea**, ikerketa, ekintza eta parte-hartzea lantzea helburu duten hainbat proiekturen bidez.
- ↓
- 3 ..... Gipuzkoan hainbat ekimenen bidez (Etorkizuna Eraikiz, Adinberri, Donostia Lagunkoia, etab.) desgaitasuna eta/edo mendetasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemaren etorkizunari buruz garatzen ari diren analisi eta eztabaidari **ekarpenak egitea**.
- ↓
- 4 ..... Desgaitasun fisikoa duten pertsonen ekarpenak eta proposamenak parte hartzeko hainbat gune eta organotan (udalerrietakoetan zein lurraldekoetan) egiten duen eragin politikoko lanean **txertatzea**; labur esanda, gizarte-eraldaketaren funtzioan txertatzea.
- ↓
- 5 ..... Desgaitasuna duten pertsonen Gizarte Zerbitzuen arloko trantsizio-politiketan parte hartuko dutela **bermatzea**, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioa betez. Konbentzioak honako hau ezartzen du 4.3 artikuluan: *"Konbentzio hau gauzatzeko legeria eta politikak prestatu eta aplikatzean, eta desgaitasuna duten pertsonekin zerikusia duten gaiei buruzko erabakiak hartzeko beste prozesu batzuetan, estatu-kideek hur-hurreko kontsultak egingo dituzte eta modu aktiboan elkarlanean arituko dira desgaitasuna duten pertsonekin, baita desgaitasuna duten haurrekin ere, haiek ordezkatzan dituzten erakundeen bidez"*.
- ↓
- 6 ..... Sareko lana **bultzatzea**, kasu honetan Federazioa osatzen duten desgaitasun fisikoaren eremuko elkarreek osatzen dutena, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemaren etorkizunari buruz eztabaidatzeko.
- ↓
- 7 ..... Desgaitasun-egoeren esperientziatik eta bizipenetik sortutako ezagutza desgaitasunaren arloko politiken diseinuan, garapenean eta ebaluazioan esku hartzen duten eragile publiko eta pribatuei **helaraztea**.

03

METODOLOGIA

Proiektuan erabilitako metodologia honako **printzipio** hauetan oinarritu da:

PARTE-HARTZEA.

Proiektuan aurreikusitako ekintzak desgaitasun fisikoa duten pertsonak eta inplikaturako eragile instituzional eta pribatuek parte hartuz egin dira.

GENERO-BERDINTASUNA.

Proiektuaosatzen duten jarduera, analisi eta ebaluazio guztietan generoaren aldagai sartzea.

KOMUNITATEA.

Gizartea Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioaren inguruan kontzientziatzea, desgaitasuna duten pertsonen erabateko eta benetako gizarteratzea lortzeko tresna gisa.

DIZIPLINARTEKOTASUNA.

Proiektua talde profesional baten bidez garatu da. Elkartegintzan jasotako ezagutza eta egindako ibilbide luzea talde horren esku jarri da, eta, hala, aurreikusitako helburuak lortzen lagundu du, hainbat ikuspegitatik (soziala, juridikoa, teknikoa, etab.).

LANKIDETZA ETA ELKARLANA.

Sektore publikoaren eta hirugarren sektore sozialeko kasu honetan, Gipuzkoako desgaitasun fisikoa duten pertsonak ordezkatzeko dituerakundeen arteko elkarlana bultzatzea, Euskadiko Hirugarren Sektore Sozialari buruzko maiatzaren 12ko 6/2016 Legean adierazitako moduan.

GIZA ESKUBIDEAK.

Gipuzkoa Nazio Batuen Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioaren printzipioak eta orientabideak ezartzearen aldeko apustu irmoa egiten duen lurralde bihurtzea izan da proiektuaren helburu nagusia.

BOLUNTARIOTZA SUSTATZEA.

elkartuko boluntarioek proiektuaosatzen duten ekintzen gauzatzean parte hartzea.

Printzipio horietan oinarrituta, parte hartzeko prozesua **lau fasetan** egin da:

1.

Proiektuaren diseinua: proiektuaren oinarri teorikoak eta metodologikoak finkatu dira, ondoren garatzeko, eta, era berean, beharrezko dokumentazioa prestatu da, bereziki, informazioa biltzeko galdetegia.

2.

Online galdetegiaren hedapena: desgaitasuna duten pertsonen eta hainbat eragileri, hainbat bitartekoren bidez (webgunea, posta elektronikoa, sare sozialak, Elkarre aldizkaria, etab.), informazioa biltzeko tresna telematikoa helarazi zaie.

3.

Parte hartzeko tailerra: bilera baten bidez, metodologia egokia erabiliz, aurreko fasean jasotako informazioan sakondu da.

4.

Amaierako txostena egitea eta ondorioak hedatzea: parte hartzeko prozesuan landutako alderdiak dokumentu batean jaso dira eta gizarte osoari ezagutarazteko komunikazio-kanpaina bat egin. Azken horri dagokionez, ikus-entzunezko materiala lantzean arreta berezia jarri da, sare sozialen bidez zabaltzeko.

PARTE HARTZEKO
PROZESUAREN
FASEAK

04

GALDETEGIA

Proiektuaren funtsezko gaietako bat galdetegia diseinatzea izan da, galderak erantzun dituzten pertsonen informazioa eta proposamenak jasotzeko.

Horretarako, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemaren funtsezko elementuak edo esparruak zehaztu dira, honela adierazita:

---

01 Adierazi ohi da laguntzak ezaugarri batzuk izan behar dituela (askatasunez aukeratua, malgua, indibidualizatua, eskuragarria, etxean bakarrik zentratu gabea, etab.). Zure ustez, zer **ezaugarri** bete behar dituzte desgaitasuna duten pertsonen ongizatea eta gizarteratzea bermatzeko laguntzek?

---

02 Normalean, desgaitasuna duten pertsonen egokitu egin behar dute sistemara, hau pertsonen ezaugarrietara eta beharretara egokitu ordez. Zure ustez, nola lor liteke desgaitasuna duten pertsona guztientzat benetan **pertsonalizatua eta estandarizatu** gabea izango litzatekeen laguntza-sistema bat?

---

03 Historikoki, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemen zutabeetako bat instituzionalizazioa izan da, hau da, egoitza-eredua. Nazioarteko erakundeek **desinstituzionalizazio-prozesu** bat aipatzen dutela kontuan hartuta, zure ustez, zer neurri hartu beharko lirateke helburu hori lortzeko?

---

04 Bizimodu independentearen eredua da gehien egokitzen dena laguntzek izan behar duten moduari. Hala ere, oraindik modu eraginkorrean garatu gabeko eredua da. Zer neurri hartu beharko lirateke **bizimodu independentearen eredua** bultzatzeko eta sendotzeko?

05

Egoitza-ereduarekin batera, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistema **familia-laguntzetan** oinarritu izan da tradizioz. Zure ustez, zer egin liteke horrelako laguntzak aitortu eta duintzeko?

06

Bi eredu daude laguntzak emateko. Lehenengoa, desgaitasuna duen pertsonari **zuzeneko ordainketa** ekonomikoak eginez, pertsona horrek kontrata ditzan askatasunez aukeratzen eta erabakitzen dituen laguntzak (adibidez, laguntza pertsonala). Bigarrenean, Administrazioak desgaitasuna duen pertsonaren esku jartzen ditu zenbait zerbitzu (adibidez, etxez etxeko laguntza-zerbitzua), koordainketari lotuak, eta ez da arduratu behar zuzenean kontratatzeaz, baina ez du aukerarik ematen laguntza nork ematen duen eta nola ematen duen aukeratzeko. Zein eredu iruditzen zaizu egokiena, eta zure ustez horren alde egin behar da, eta zergatik?

07

Laguntza **laguntzaile pertsonal** bat denean, normalean agertzen den gabezieta bat profesional horiek aurkitzeko zailtasuna da. Zure ustez, zer baliabide edo neurri har litezke desgaitasuna duten pertsonen laguntzaile pertsonalei sarbidea errazteko?

08

Laguntzaile pertsonalen prestakuntza eztabaidagai izan ohi da. Zure ustez, prestakuntza jakin bat eskatu behar zaie laguntzaile pertsonalei? Eskatzen bada, nolakoa izan beharko litzateke eta zer eduki irakatsi beharko lirateke?

09

Desgaitasuna duten pertsonen behar dituzten laguntzak **koordainketaren** mende egon ohi dira, eta, horrela, desgaitasunaren gailortzean laguntzen dute. Zure ustez, zer neurri har litezke desgaitasuna duten pertsonen behar dituzten laguntzak (laguntzaile pertsonala, etxez etxeko laguntza zerbitzua, egoitza, eguneko zentroa, laguntza produktuak, etab.) eskuratu ahal izateko kostu ekonomiko handia ordaindu gabe?

10

Desinstituzionalizatzea erronka handia den arren, desgaitasuna duten pertsonentzako egoitza-zentroak existitzen jarraitzen dute. Hala ere, beharrezkoa da **egoitza-eredua eraldatzea**. Zure ustez, nolakoak izan beharko lukete egoitza-zentroek desgaitasunen bat duten pertsonen premiei, bai asistentziari bai parte-hartze komunitarioari, erantzun hobea emateko?

11

Zer eskatuko zenieke **administrazio publikoei** aurreko ataletan planteatu duzuna lortzeko?

12

Eta zure ustez, zer egin behar du Hirugarren Sektore Sozialak, eta bereziki **elkartu**-k, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistema egoki baterantz joateko? Zein aldarrikapen lehenetsi beharko lituzke? Zure ustez, ekintzaren bat egin beharko luke edo zerbitzuren bat diseinatu laguntza emateko?

05

GALDETEGIAREN EMAITZAK: DATUAK ETA BALORAZIOAK

Jarraian, galdetegia erantzun duten pertsonen soslaiaren ezaugarriak:

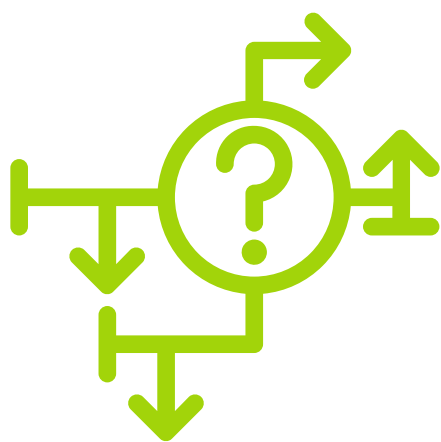
ERANTZUN DUTEN PERTSONAK		%
Pertsona fisikoak	54	100
Pertsona juridikoak	0	0
GUZTIRA	54	

ERANTZUN DUTEN PERTSONEN SEXUA		%
Emakumezkoa	23	42,59
Gizonezkoa	28	51,85
Beste bat	3	5,55
GUZTIRA	54	

ERANTZUN DUTEN PERTSONEN BIZITOKIA		%
Andoain	2	3,70
Arrasate	3	5,56
Astigarraga	1	1,85
Azpeitia	1	1,85
Berastegi	1	1,85
Deba	1	1,85
Donostia	8	14,81
Eibar	2	3,70
Errenteria	2	3,70
Hernani	4	7,41
Hondarribia	1	1,85
Irun	8	14,81
Lazkao	3	5,56

Legazpi	1	1,85
Oñati	3	5,56
Orio	1	1,85
Pasaia	3	5,56
Tolosa	1	1,85
Urnieta	1	1,85
Usurbil	2	3,70
Zarautz	2	3,70
Beste bat	3	5,56
GUZTIRA	54	

Prozesutik sortutako proposamenei dagokienez, hona hemen garrantzitsuenak, landu ziren gaien arabera:

DESGAITASUNARI ETA LAGUNTZEI BURUZKO PARTE-HARTZE PROZESUA

GALDETEGIARI EMANDAKO ERANTZUNAK

01

Adierazi ohi da laguntzak ezaugarri batzuk izan behar dituela (askatasunez aukeratua, malgua, indibidualizatua, eskuragarria, etxean bakarrik zentratu gabea, etab.). Zure ustez, zer ezaugarri bete behar dituzte desgaitasuna duten pertsonen ongizatea eta gizarteratzea bermatzeko laguntzek?

- “Ahalik eta gehien bermatu behar dute desgaitasuna duten pertsonen autonomia pertsonala eta aukera askea, ekonomikoki eskuragarriak izan behar dute, eta erakunde publikoek ziurtatu behar dute arauak betetzen direla”.
- “Erabiltzaile bakoitzarentzako egokiak izan behar dute, bakoitzaren ezaugarrien arabera”.
- “Laguntzek pertsonarengan jarri behar dute arreta, bere premien arabera eta bere lehentasunak kontuan hartuta; ekonomikoki eskuragarria izan behar du, gure pentsioekin askotan ezin baititugu etxez etxeko laguntza, zainketak edo etxeko beste laguntza batzuk ordaindu; eta ez da izan behar etxerako laguntzak bakarrik, kalerako, bizitza soziala egiteko eta lan-eremu edo hezkuntza eremurako laguntza ere eman behar dute”.
- “Laguntzen helburua normalizazioa eta gizarteratzea izan behar da”.
- “Pertsonen inklusioa eta duintasuna barne hartu behar du eguneroko bizitzan sortzen diren premia pertsonal, ekonomiko edo soziokultural guztietan; batez ere, autonomia pertsonal handiagoa lortu behar da gaur egun dauden terapia, tratamendu, egokitapen eta/edo ba-

liabide guztiekin. Halaber, behar den mugikortasuna hobetzeko ikerketa eta/edo hobekuntza sozioekonomikoen aldeko apustua egin behar da”.

- *“Kontuan izan behar da desgaitasuna duten pertsonen nahia, bai eta laguntzak ematen dituztenen iritziak ere”.*
- *“Irisgarritasuna esparru guztietan”.*
- *“Kontzientziazio soziala, lana (tailer bereziak saihestuz) eta mugikortasunerako bitartekoak (urbanistikoak, mekanikoak, garraioa)”.*
- *“Askatasun bera eman behar dute bizitzaren alderdi guztietan: pertsonaletan, taldekoetan, sozialetan eta ekonomikoetan”.*
- *“Laguntza pertsonalizatua eskaini behar dute, desgaitasun-mota eta desgaitasun-maila eta beharrian fisiko asko baitaude”.*
- *“Desgaitasuna duten pertsonen ongizatea eta inklusioa bermatzeko laguntzek ezaugarri hauek bete beharko lituzketela uste dut:*
  1. *Zerbitzua beti emango dela beti bermatzea , hau da, laguntza pertsonalaren kasuan, laguntzen dizun pertsonak huts egin behar duenean, bajaran dagoelako edo beste edozein arrazoirengatik, zerbitzu hori beste pertsona batek beteko du, baina zuk ezagutzen duzun eta egin behar dituen zereginak ezagutzen dituen pertsona batek.*
  2. *Laguntzaileak edo laguntzaile pertsonalak kontratazeko dirulaguntzak eta/edo laguntzak izatea. Bada- kit gaur egun Aldundiak eta gainerakoek laguntzak ematen dituztela, baina ez dute zerbitzu osoa ordaintzen, zerbitzuaren ehuneko jakin bat ordaintzen dute, baina... Zer gertatzen da pertsona bat askoz ordu gehiagoz kontratatu behar duzunean eta ordaindu beharreko prezioa ematen dizuten laguntza baino askoz handiagoa denean? Desgaitasuna duten pertsona askok oso pentsio txikiak ditugu, eta horrekin ez dugu nahikoa dirurik behar ditugun la-*

guntza guztiak ordaindu ahal izateko. Eta egia bada ere Aldundiak eta beste erakunde batzuek laguntzak eta/edo dirulaguntzak eskaintzen dituztela, ez dira nahikoa izaten.

- 3. Etxeko laguntza-zerbitzua aukera ona da laguntzaile pertsonal bat ordaindu ezin duten pertsonentzat. Hala ere, uste dut zerbitzu hori eska daitekeen ordurakopurua handitu beharko litzatekeela.*
  - 4. Ondo legoke enplegu-poltsa bat egotea, behar izanez gero laguntzaile pertsonal bat eskatu ahal izateko. Gaur egun, ez dago lan-poltsarik. Beraz, laguntza mota hori bilatzea zailagoa da.*
  - 5. Laguntza-produkturen bat eskuratu edo erosten dugunean (gurpil-aulkia, ohe artikulatua, etab.), urteak igaro ahala, teknologia aldatu egiten da, eta gero eta produktu berriagoak daude desgaitasuna duten pertsonen bizitza errazteko. Hala ere, teknologia horrek aurrera egin ahala, produktu horien prezioa ere igo egiten da. Inoiz ulertuko ez dudan gauzetako bat hau da: zergatik dira gero eta garestiagoak guretzat hain beharrezkoak diren eta bizitza eta gure egunerokotasuna asko errazten diguten produktu horiek? Egia da Aldundiak eta beste erakunde batzuek hainbat laguntza eta/edo dirulaguntza eskaintzen dituztela, baina teknologia horiek garatzen doazen heinean, laguntzek eta/edo dirulaguntzek ere gora egin beharko lukete, gure bizitzarako berebiziko garrantzia duten beharrezko produktu horiek erosten lagundu ahal izateko”.*
- “Banakako arretan oinarritu behar da, eta desgaitasuna duen pertsonaren erabakiak eta haren irizpidea errespetatu behar ditu, gainerakoek bere ordean erabakiak hartu gabe, bizitza duina oinarri hartuta”.*
  - “Etxean zein etxetik kanpo eman behar da laguntza”.*
  - “Laguntzek banakakoak eta malguak izan behar dute”.*
  - Laguntzek desgaitasuna duen pertsonari zuzenean ordaintzea hartu behar dute oinarritzat, pertsona horrek laguntzaile pertsonalaren kostua ordain dezan,*

eta zerbitzu horren gastu guztiak bermatu behar dira (aparteko ordainsariak, ordezkapenak, etab.). Gainera, laguntzaile pertsonalak dagokion kategoria izan behar du, ez etxeko langilearena”.

- *“Laguntza motak eta bere ezaugarriek desgaitasun fisikoa duen pertsonaren aukera askean oinarritu behar dute”.*
- *“Laguntzaren ezaugarriek behar bezala egokitu behar dute desgaitasun fisiko bakoitzaren berezitasunera”.*
- *“Laguntza holistikoa izan behar da, eta pertsona bere osotasunean hartu behar du kontuan”.*
- *“Laguntza-zerbitzua behar duten kolektiboek laguntzen berri izan behar dute, bai eta haiek eskuratu ahal izateko bideen berri ere. Administrazioak eta elkarteek zerbitzu horren berri eman behar dute. Zerbitzua erraz eta azkar eskuratu ahal izateko aukera egon behar da, eta zerbitzu horrek malgua izan behar du, beharren eta egoeren arabera, edozein jardueratarako, askatasunez aukeratzekoa eta ekonomikoki eskuragarria (mailakatua egoeraren arabera)”.*
- *“Garrantzitsua da laguntzak testuinguru edo ingurune irisgarri batean ematea, mendekotasun- eta bazterkeria-egoerak ez larriagotzeko”.*
- *“Laguntzaile-lana oso zaila eta konplexua da. Gaitasun pertsonalak, ezagutzak eta profesionaltasunaren zentzua behar dira. Helburua: ahalik eta enpatia handiena lortzea bere bizitza beti aldekoa ez den ingurune batean bizi duen pertsona batekin. Ondo prestatuta egon behar du”.*

02

Normalean, desgaitasuna duten pertsonak egokitu egin behar dute sistemara, hau pertsonen ezaugarrietara eta beharretara egokitu ordez. Zure ustez, nola lor liteke desgaitasuna duten pertsona guztientzat benetan pertsonalizatua eta estandarizatu gabea izango litzatekeen laguntza-sistema bat?

- “Dirulaguntzak osorik ordaindu beharko luke, baita informazioa erraz eskuratzeko aukera bermatu ere, eta kontzientziario soziala handiagoa izan beharko litzateke”.
- “Arreta beharraren arabera eman beharko litzateke kasuan-kasuan”.
- “Eremu guztietan, bai irisgarritasunean, bai inklusioaren arloan, gauzak gurekin batera egin behar dira, gehienetan ez baikaituzte kontuan hartzen, eta ondorioz, ez dituzte ezagutzen gure benetako beharrianak”.
- “Mendekotasuna duten pertsonen laguntzeko langile egokiekin”.
- “Agian, beharrezkoa da desagokitzapen horiek jasaten dituzten pertsonekin harremanetan jartzea, eta sare ireki eta dinamiko bat sortzea, beharrei eta balizko hobekuntzei buruzko ekarpenak egiteko. Proposamenak dagozkien erakundeetara bidaliko dira: gobernua, udalak, Aldundia, gizarte-segurantza, trafikoa, gizarte-ongizatea, komunikazio-sailera, hirigintza-mugikortasuna, etxebizitza-sailera, eta abar”.

- *"Kasu zehatz bakoitza aztertu behar da".*
- *"Laguntzak ematen dituzten profesionalek ere pertsona bakoitzaren beharrian berezietara egokitu behar dute".*
- *"Borondate politikoa behar da".*
- *"Nire ustez, laguntza-sistema pertsonalizatua eta estandarizatu gabea izateko modurik onena izango litzateke udaletan sail bat egotea, baina ez herriaren irisgarritasunerako, baizik eta desgaitasuna duten pertsonen laguntzeko eta aholkuak emateko. Nire ustez, desgaitasuna dugun pertsonok daukagun arazo handienetako bat da ez dakigula zer baliabide edo sistema dauden (nahiz eta batzuetan konturatu oraindik sistema edo baliabide batzuk falta direla...). Hala ere, nire ustez, udaletan sail bat egotea izango litzateke egokiena, aholkua emateko eta zer laguntza-sistema mota dauden jakinarazteko, hau da, zuk sail honetara jo ahal izatea, dauden laguntza-sistema guztiei buruz behar duzun informazio guztia eman diezazuten, baina beti zeuk erabakita zure beharretara nola egokitu; izan ere, desgaitasuna duen pertsonak berak baino hobeto inork ez daki zer behar duen bere bizi-proiektua gauzatu ahal izateko".*
- *"Pertsona bakoitzak behar desberdinak ditu, eta horiei emandako erantzunak ere desberdinak izan behar dira".*
- *"Desgaitasuna duen pertsonak eta desgaitasunaren arloko kolektibo bakoitzak behar dituzten egokitzeak bildu eta horiei erantzun ekonomikoa eman behar zaie".*
- *"Laguntzailearen egonkortasuna bermatu behar da".*
- *"Laguntza behar duenari galdetu zaio ea nolako laguntzak behar dituen".*

- *“Desgaitasuna duten pertsonen parte hartzeko aukera ematea lehendik dauden laguntzen moldagarritasunean, eta adostasunaren bidez, hartu-emanen sortuko diren beste laguntza batzuk sortzea. Arotzak tresna bat erosi edo diseinatu du, honako hauen arabera: tresna hori erabilerara ahalik eta ondoen egokitzea, heldulekuaren lodiera, kintaren luzera, dagozkion gremioaren laguntza ekonomikoak, etab. Laguntza horien hartzailea eta erabiltzailea da pertsonarik onena horiek egiteko”.*
- *“Pertsonaren sare soziala aberastu behar da. Hori da modu bakarra pertsona ahaldu eta jauzi egiteko dadin. Ezin duzu jauzi egin zoru egonkorrik gabe”.*
- *“Gizarte-langileek hurbilagotik ezagutu beharko lituzkete desgaitasun fisikoak duten pertsonen beharrak”.*
- *“Administrazioaren eta inplikaturako kolektiboen eskutik diseinatu eta abiarazi behar da laguntza-zerbitzu hori. Administrazioaren mesfidantzak ezabatzea, azken erabiltzaileak diren kolektiboek berek eta berentzako diseinatutako laguntza-zerbitzu baten mesedetan. Funtsezkoa da borondate politikoa. Laguntza-zerbitzu guztien katalogo bat eduki behar da, eta erabiltzaile bakoitzaren premietara egokitzen den malgutasuna izango du”.*
- *“Kasu bakoitza banan-banan baloratu behar da, eta beharrak horietara egokitu behar dira”.*
- *“Laguntza ekonomiko gehiago erraztasun handiagoz edo laguntza gehiago kontratatu ahal izateko, pertsona gehiago egon dadin laguntzaile izateko prest”.*
- *“Pertsona bakoitzak planteatu ahal izan beharko luke zertarako behar duen laguntza eta kontuan hartu beharko litzateke”.*
- *“Modurik onena laguntza pertsonala da, pertsonalizazio eta malgutasun handiagoa bermatzen baitu”.*

- *"Laguntza-sistema pertsona bakoitzaren beharretara egokitzea eta eguneroko bizitzan dauden zailtasunei erantzutea. Alderdi batzuk egokiak dira desgaitasuna duen edozein pertsonarentzat (irisgarritasun unibertsala), eta, ondoren, pertsona bakoitzak berezitasun batzuk ditu, eta horiei ere erantzun behar zaie. Zuri egokitutako zerbitzuak".*
- *"Erabiltzailearen beharretara egokitu beharko lirateke, eta aldez aurretik jakin beharko lukete zer behar duen".*

03

Historikoki, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistemaren zutabeetako bat instituzionalizazioa izan da, hau da, egoitza-eredua. Nazioarteko erakundeek desinstituzionalizazio-prozesu bat aipatzen dutela kontuan hartuta, zure ustez, zer neurri hartu beharko lirateke helburu hori lortzeko?

- “Autonomiaren eta desinstituzionalizazioaren alde lan egin behar da. Garrantzitsua da hezkuntzaren alorretik autonomiaren ildoan lan egitea, horrek aukera emango baitu kalitatezko enplegua lortzeko eta, horrela, autonomia pertsonala sustatzeko zentzu guztietan, gizarte indibidualista batean bizi baikara”.
- “Desgaitasunen aniztasuna, bizitokia (herria, hiria...), etab. kontuan hartzea”.
- “Egunerokoa etxean egin ahal izateko laguntzak, eguneroko bizitzako zereginetarako laguntzarekin (higie-nea, janzteia, janaria prestatzea, etxeko garbiketa, eta pertsona batek ahalik eta bizimodu normalizatuena egiteko behar dituen laguntza guztiak), pertsonarengan eta bere beharretan arreta jarritz; laguntza estandarrak baztertu behar dira, sarritan ez baitira pertsona guztientzako konponbidea”.
- “Langileak prestatzea, lana ahalik eta ondoen egin dezaten”.
- “Etxebizitza egokiak eskuratu ahal izatea bermatu beharko litzateke”.

- *"Nire ustez, zainketa-sistemak ezin dira gaixoaren ohiko ingurunetik urrun egon, ezta desgaitasun-maila desberdinak dituzten pertsonak bizi diren zentro handietan ere, larritasun txikiagokoek oso larrien ohiturak hartzen baitituzte azkenean. Hoberena familiei laguntzea litza-teke, desgaitasuna duen pertsonak bere familia-inguru-nean bizitzen jarrai dezan".*
- *"Gizartea kontzientziatu beharko litzateke, kontura da-din instituzionalizazioan oinarritutako eredua ez dela egokiena desgaitasuna duten pertsonentzat".*
- *"Laguntza pertsonalizatu behar da, eta ahal den guztie-tan etxean bertan eman".*
- *"Etxebizitzak sortzea, beren kabuz balia daitezkeen pertsonak eraikinean arreta-zerbitzuak dituzten aparta-mentuetan egon daitezen".*
- *"Nire ustez, neurri hauek hartu beharko lirateke desins-tituzionalizaziorako:*
  - 1. Desgaitasuna duten pertsonen segurtasuna eta ba-besa bermatzea egoitza-eredutik kanpo, hitzaldien, prestakuntzaren, batzarren, gizarte-esperimentuen eta abarren bidez. Uste dut ezjakintasuna edo egoi-tza-eredu horretatik kanpo bizitzeko beldurra dagoe-la. Horregatik uste dut ona eta egokia litzatekeela haiei segurtasuna, lasaitasuna eta babesa ematea, bi-zimodu independenterako proiektu bat izatera anima daitezen. Sistema horrekin amaitu nahi duen kolekti-boaren zati bat egon arren, uste dut badagoela (edo hori da nire pertzepzioa...) beldur den edo guretzat beste bizimodurik ez dagoela uste duen alderdi bat.*
  - 2. Desgaitasuna duten pertsonak prestatzea beste bizi-proiektu bat planteatzera anima daitezen.*
  - 3. Desgaitasuna duten pertsonen senideei informazioa edo prestakuntza ematea instituzionalizatuta bizitzeak dituen desabantailei buruz eta bizimodu independen-terako proiektu batek eskaintzen dituen abantailei eta aukerei buruz. Uste dut gure senide gehienek ez gai-tuztela ikusten bizimodu independentea izateko gai. Horregatik, uste dut senideek egoitza-eredua hobes-ten dutela, uste dutelako seme-alabak, anai-arrebak*

eta abar hobeto zainduta egongo direla, arreta hobea izango dutela; eta, batez ere, pentsatzen dutelako edo uste dutelako desgaitasuna duten pertsonak ez garela gai izango gure kabuz moldatzeko, eta beldurragatik edo ezjakintasunagatik azkenean horrelako erakundeetara jotzen dute”.

- *“Partekatutako pisuetan bizitzea, behar duten laguntzarekin”.*
- *“Laguntza eman beharko litzaieke desgaitasuna duten pertsonei, beren bizi-proiektua ingurune naturalean garatu ahal izan dezaten”.*
- *“Bizimodu independentea sustatzea. Emantzipatzeko aukera ematea, gurasoak hil arte itxaron behar izan gabe”.*
- *“Aurretiazko prestakuntza, norbere burua zaintzeko eta integrazio zibiko-sozialerako beharrezkoak diren trebetasunen eta gaitasunen arabera, desgaitasuna duten pertsonen eskubideak zaintzeko espezializatutako taldeak edo pertsonak izendatuz.*
- *“Desinstituzionalizazio hori modu praktikoagoan sustatzea (laguntza pertsonalak, laguntza ekonomikoak, mantenurako gastuak)”.*
- *“Laguntza-produktuak eskuratzeko unibertsaltasuna, laguntzaileak txandakatzea, gizarte-sarea aberastea, etab.”.*
- *“Bere espazioa egokitzen laguntzea, ahalik eta bizitza autonomoena izan dezan”.*
- *“Ekin eta ekin, eta Konbentzioa eskuan, Administrazioak ikuspegi berri hori kontuan har dezan saiatzea eta «mendekotasuna» terminoa «pertsonei laguntzea» terminoagatik ordezkatzeko. Eta horrek emaitzarik ematen ez badu, kolektibo ezberdinak pixka bat mobilizatu eta geure burua nabarmentzea”.*

- *"Dibertsifikatzea. Hainbat aukera ematea. Pertsona eta egoera bakoitza desberdina da, eta ez lirateke bi aukera bakarrik egon behar. Eta modu independentean bizitzeko, laguntzak bermatu beharko lirateke, eta aukera hori ez luke mugatu beharko eskatzailearen egoera ekonomikoak".*
- *"Gaur egun egoitzetan sartzearekin, eta azken aldian gertatutakoa ikusita, ez da konpontzen - ni elkarlane-ko etxebizitzan aldekua naiz, beste herrialde batzuetan egiten den bezala, jarraitu beharreko eredia baita".*
- *"Sistemak laguntza bermatu beharko luke etxean, bizitza osoko bizitokiari eta harremanei eutsi ahal izateko".*
- *"Etxebizitza irisgarri nahikoak bermatu beharko lirateke, baita laguntzaile pertsonalak kontratatzeke behar diren baliabideak ere".*
- *"Administrazioek aurrekontu handiagoa izan beharko lukete lerro horretarako".*
- *"Ikuspegi teorikotik, ez naiz egoitzen aldekua. Nire ustez, gizartearen gehiengoak ez du desgaitasuna ezagutzen, ez ditu desgaitasuna duten pertsonak ezagutzen eta ez du haiekin hartu-emanik. Horrekin batera, oraindik ere informazio desitxuratua dago, gizartearen zati handi batek desgaitasunaren kontzeptu estereotipatuak ditu buruan. Gauzak horrela, uste dut desgaitasuna duen pertsonak harreman sozial irekia eta ahalik eta pluralena eta askotarikoena behar duela. Uste dut egoitzak kontrakoa bultzatzen duela. Nire ustez, justizian eta giza eskubideen errespetuan oinarritzen den edozein herrialdek etxebizitzak, gizarte-zerbitzuak eta baliabide ekonomikoak izango dituen ondare publikoa izan behar du, herritarren oinarritzko premiei erantzutea bermatzeko, bereziki sektore ahulenean dituzten oinarritzko premiei".*
- *"Erabiltzailearen beharretara egokitu beharko lirateke, aldez aurretik haren beharrak ezagutuz eta hark zer nahi duen kontuan hartuta".*

04

Bizimodu independentearen eredua da gehien egokitzen dena laguntzek izan behar duten moduari. Hala ere, oraindik modu eraginkorrean garatu gabeko eredua da. Zer neurri hartu beharko lirateke bizimodu independentearen eredua bultzatzeko eta sendotzeko?

- “Oraindik nagusi den kapazitismoa gainditu beharko litzateke, eta desgaitasuna duten pertsonak gainerakoak bezala tratatu beharko lirateke. Halaber, hezkuntza egokia eta lan duina bermatu beharko lirateke”.
- “Pertsona bakoitza nola bizi den banaka baloratzea, bakarrik bizi ahal izateko, hirugarrenen mende egon gabe. Hori oso garrantzitsua izango litzateke”.
- “Bizimodu independentearen ikuspegia ondo ezagutzea, hori gauzatu ahal izateko inbertsio ekonomikoa eta bizimodu duina izateko aukera emango diguten pentsioak, gure familien fede onaren mende egon gabe”.
- “Laguntza ekonomikoa eta langileen prestakuntza”.
- “Erakundeen laguntza handiagoa”.
- “Lehenik eta behin, maila pertsonalean eta gizartean independentzia eta autonomia lortzeko beharrezkoak diren trebetasunak sortu behar dira. Gizartean mugikortasunaren, komunikazioaren eta prestakuntzaren arloko zailtasunak arintzeko inbertsio ekonomikoa, inklusio sozialerako”.
- “Etxean bizi ahal izatearen alde borrokatu behar da”.

- *"Pixkanaka gauzak aldatzen joatea".*
- *"Etxean eta kalean ditugun beharrei buruzko azterlana".*
- *"Laguntza ekonomiko eta sozial handiagoa".*
- *"Ez dira sortu, gobernuek diru gehiago inbertitu behar dutelako; nahiago dute, besterik gabe, instituzioetan pilatuta eduki".*
- *"Niretzat, desgaitasuna duen pertsona batek bizimodu independentea izateko eta egoitza-eredura jo beharrik ez izateko duen eragozpen nagusietako bat alderdi ekonomikoa da. Beste galdera batzuetan aipatu dudan bezala, desgaitasuna duten pertsona askok pentsio oso txikiak dituzte, eta, horren ondorioz, azkenean egoitza-eredu batera jotzen dute eta ezin dute bizimodu independenterako proiektu bat aukeratu. Hala ere, aurrekoa gorabehera, nire ustez, honako neurri hauek hartzen saia gaitzke:*
  1. *Enplegu babesgabea. Esan nahi dudana da desgaitasuna dugun pertsonok erraztasuna izan dezakegula nahi ez dugun enplegu bat lortzeko (adibidez, Gureak, ONCE). Horrekin ez dut esan nahi enpresa horiek lan handia egiten ez dutenik. Hala ere, desgaitasuna dugunok erabaki beharko genuke non lan egin nahiko genukeen eta zertan lan egin nahiko genukeen. Lan eskuragarriagoak izango bagenitu, bizimodu independentea izateak dakartzan ordainketei eta kostuei aurre egin ahal izango genieke. Eta, gainera, gizartean integratuago sentituko ginateke.*
  2. *Pentsioak igotzea. Ezinezkoa bada enplegu bat lortzea edo ezinezkoa bada lan egitea. Pentsioak, guxtienez, pixka bat gehiago igo litezke, pertsona askok pentsio oso txikiak dituztelako eta horrekin ezin dietelako ordainketa guztiei aurre egin.*
  3. *Laguntza eta/edo dirulaguntza gehiago eskaintzea. Laguntzak eta/edo dirulaguntzak gehiago handituko balira, uste dut horrek gehiago lagunduko liekeela desgaitasuna duten pertsonen egoitza-eredu batera jo behar ez izateko.*
  4. *Gizarteratzea. Desgaitasunik ez duen edozein per-*

tsonak bezala, egoitza-eredutik kanpo, desgaitasuna dugunok ere ekarpen handia egin diezaiokegu gizarteari, komunitatearekin lankidetzan handiagoa izan dezakegu eta elkarreragin handiagoa izan dezakegu.

5. Laguntzak eta laguntza teknikoak. Denok dakigu desgaitasuna duten pertsonak ezin direla benetan "bakarrik" bizi, baina etxea behar dituen beharretara egokitu ahal izateko laguntza, laguntza tekniko eta laguntza-produktu jakin batzuekin, desgaitasuna duen pertsona bat modu independentean bizi liteke. Hala ere, laguntza eta laguntza tekniko horiek ordaindu egin behar dira, eta aurkitu ere egin behar dira (askotan zaila izaten da aurkitzea...). Beraz, beste galdera batean aipatu dudan bezala, laguntzak eta/edo dirulaguntzak handitu egin beharko lirateke. Eta laguntzentzako (kasu honetan, laguntza pertsonalaz ari naiz) enplegu-poltsa bat egon beharko litzateke, desgaitasuna dugunok behar izanez gero lan-poltsa horretara jotzeko aukera izan dezagun".

- "Lehenik eta behin, eredu hori benetan ezagutzea eta praktikan jartzea; uste dut desgaitasun fisikoa duten pertsonek ere ez dutela behar adina ezagutzen".
- "Desgaitasuna duten pertsonek osatutako elkarri laguntzeko taldeen bidez".
- "Egoera zehatz bakoitzari egokitutako baliabide ekonomikoak".
- "Lehenengo egin beharrekoa, etxebizitza egokitzea eta instalazio-modu guztiak edukitzea, eta lehen eskukoak ez diren etxeak konpontzea litzateke".
- "Gizarteak bere gain hartu behar du kide guzti-guztien zaintza, eta, horretarako, ondo kudeatu behar dira hori konponduko duten partida ekonomikoak".
- "Laguntza pertsonal eta ekonomiko handiagoaren eta laguntza teknikoen alde egitea".

- *"Pertsonak ahalduentzea, sare soziala aberastea eta dau- den baliabideak ezagutaraztea (babes ofizialeko etxebi- zitzak, alokabide, laguntza ekonomikoak...)"*.
- *"Dibulgazioa. Bai inplikaturako kolektiboen aldetik, bai Administrazioaren aldetik. Erabiltzaileak laguntza-zer- bitzuak eska ditzan itxarroteaz gain, balizko erabiltzaile bat detektatzen duen unean, Administrazioak zerbitzu horiei buruzko informazio guztia helaraziko dio. Ez bakarrik bizimodu independenteari buruz, baita zerbi- tzuen «katalogo» horrekin bat datorren beste edozein egoerari buruz ere. Garrantzitsua da Bizimodu Indepen- denterako programaren balizko erabiltzaileak programa horretan murgiltzeko aukera izatea, alde zurreko espe- rientzia esperimentalen bidez"*.
- *"Behar horri erantzuteko pisu gehiago eraikitzea, beha- rrian desberdinetara egokituta"*.
- *"Laguntza ekonomiko gehiago, laguntza errazago kon- tratatu ahal izateko"*.
- *"Lehenengo, erakundeen inplikazio serio eta konpro- metitua behar da, hori gabe ezingo bailitzateke garatu"*.
- *"Arlo honetan aurreratuagoak diren beste herrialde ba- tzuetako esperientziak eta politikak aplikatzea"*.
- *"Gizarteak jakin dezala aukera hori badagoela"*.
- *"Erakundeen konpromisoa, gizartearen prestakuntza eta behar beste laguntza ekonomiko"*.
- *"Oinarrizko Gizarte Zerbitzuetako komunikazioa hobe- tzea"*.
- *"Laguntza pertsonaleko sistema bat sortzea, bizi zaren ingurunean bizitzen jarraitu ahal izateko, beharrezko la- guntzekin"*.

05

Egoitza-ereduarekin batera, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistema familia-laguntzetan oinarritu izan da tradizioz. Zure ustez, zer egin liteke horrelako laguntzak aitortu eta duintzeko?

- “Laguntza horiek ekonomikoki aitortu beharko lirateke, familiako zaintzaileei atsedeen eman eta haien osasun fisikoa bermatu”.
- “Nire ustez, familiak familia izan beharko luke, zaintzan gehiegi inplikaturik egoteak berdinen artekoak ez diren harremanak bihurtzen baititu; mendekotasun fisikoa eta askotan emozionala duten harremanak dira, eta egokiena izango litzateke babesa ematen digun familia bat izatea, eta zainketak profesionalek ematea. Horrela, harremana osasuntsuagoa izango litzateke, ez genuke sentituko, edo ez ligukete sentiaraziko zama bat garenik”.
- “Desgaitasunari eta laguntzari buruzko prestakuntza soziala eta pertsonala; laguntzaileei baliabideak eta une libreak eta aisialdikoak eskaintzea; emandako zerbitzuen aitortpen ekonomikoa”.
- “Niri oso garrantzitsua iruditzen zait familiaren laguntza, baina ez da nahikoa, senide gehienok lan egiten dugulako”.
- “Familiei baliabideak ematea, hainbeste baldintzarik gabe”.
- “Laguntza psikologiko egokia izatea”.
- “Familia-laguntzaren aitortpen politikoa eta soziala”.
- “Etxebizitzak sortu behar dira, pertsona independente senti dadin, eta ez zama bat familientzat”.

- *"Administrazioak familiei dirulaguntzak eta laguntzak ematea".*
- *"Uste dut laguntza ekonomikoak eta egoera bakoitzari egokitzen zaizkion beste baliabide batzuk eduki behar direla, baina ez zait asko gustatzen zaintzailea beti senide bat izatea, ia beti ama, alaba edo arreba; rol hori oraindik ere emakumeek (zaintzaile handiak) betetzen dute beti edo ia beti. Gustatzen zait pentsatzea zaintzaile gisa lan egiten duen familiako pertsona soilik ama, emaztea edo alaba izan daitekeela, mendekotasun fisikorik gabe. Batzuetan bi alderdientzako kaltegarriak diren mendekotasun-harremanak sortzen baitira, eta ez berdintasunezkoak. Nik nahiago dut nire bikotekidea soilik bikotekidea izatea, eta ez zaintzailea (noizean behin zaintzailea ere bai, baina, nik bera zaindu dezakedan bezala), baina beldurra emango lidake ekonomikoki eta afektiboki mendekoa izateak, eta horretan oinarritutako harremana izateak, askatasunean, autonomian eta independentzia ekonomikoan... oinarritutako harremana izan beharrean".*
- *"Mendekotasun Sistemak pertsona bakoitzaren beharretara egokitu beharko luke".*
- *"Familiei ez zaie aitorpen sozialik eman kudeaketan eta ekonomikoki aurrezteagatik, orain arte beren mendeko senideen tutoretzan eta zaintzan aritu direlako, eta gizarte osoak hartu beharko luke lan hori, oinarrizko hezkuntza-arloko laguntzekin, laguntza soziopolitikoekin eta ekonomikoekin".*
- *"Laguntza pertsonalizatu gehiago".*
- *"Familia da laguntza nagusia, eta bere lana aitortu beharko litzateke, eta ez bakarrik testigantza gisa".*
- *"Murriztu egin beharko litzateke burokrazia".*
- *"Atsedeen-zerbitzua familia barruan eta kanpoan. Familia buru-belarri zainketa-lanetan aritzearen balioaz hitz egingo nuke. Desgaitasunak mendekotasuna dakar, eta horrek gehiago inplikatzeko dituen hurbilago daudenak. Baina hori ez da zentzu negatiboan ikusi behar, baizik eta elkarren-*

ganako onura eta maitasun bezala. Desgaitasuna duten pertsonak hurbil daudenei ematen dieten balioa. Ez dira zama. Egoera berean dauden taldeen esperientziak partekatzea. Familien testigantzak”.

- *“Bertan egotea beharrak ikusteko”.*
- *“Administrazioarentzako balio bera izan beharko lukete familia-laguntza deiturikoei eta egoitza-eredutik ematen diren laguntzek. Gai ekonomikoari dagokionez, eta hori iritzi pertsonala da, instituzionalizatutako laguntza garestiagoa da diru-kutxa publikoentzat familiaren laguntza baino. Kolektiboek zorrotz jokatu behar dugu alderdi horretan, eta ez diogu utzi behar Administrazioari familiaren laguntza gutxiesten. Ez litzateke soberan egongo elkartuk kolektibo horren aitorpen publikoa egitea, jardunaldiren batean edo zuzenean familiako laguntzei buruz jardunaldiren bat egiten denean (edo familia-laguntzei eta laguntza instituzionalizatuei buruzkoa), lan hori ikusarazteko eta administrazioek gutxiesten dutela azpimarratzeko”.*
- *“Ordainduriko lantzat hartzea, dagozkion aitorpen juridikoekin”.*
- *“Titulazioaren baten bidez aitortu beharko litzateke familiek laguntza ematen egiten duten lana, baita dagozkion soldataren bidez ere. Halaber, beharrezkoa litzateke prestakuntza bermatzea eta, batez ere, laguntza horiek duintzea”.*
- *“Laneko tresnak hobetzea, lan hori modu egokiagoan egin ahal izateko”.*
- *“Nire ustez, ez zaio baliorik ematen familiaren laguntzari, haiek gabe ezingo genuke ezer egin, eta laguntza behar dut etengabe. Ematen diguten laguntza ordainezina da, eta horregatik saritu beharko genituzke egiten duten lanagatik”.*
- *“Egoeraren arabera, batzuk gehiago eta beste batzuk gutxiago, desgaitasun handi baten ondorioek eragina dute, ondorioak dituzte familia-nukleo osoan. Arrazoi osoz esaten da, beraz, «desgaitasuna duten pertsonak... eta haien familiak» bukaerako argibidea”.*

06

Bi eredu daude laguntzak emateko. Lehenengoa, desgaitasuna duen pertsonari zuzeneko ordainketa ekonomikoak eginez, pertsona horrek kontrata ditzan askatasunez aukeratzen eta erabakitzen dituen laguntzak (adibidez, laguntza pertsonala). Bigarrenean, Administrazioak desgaitasuna duen pertsonaren esku jartzen ditu zenbait zerbitzu (adibidez, etxez etxeko laguntza-zerbitzua), koordainketari lotuak, eta ez da arduratu behar zuzenean kontratatzeaz, baina ez du aukerarik ematen laguntza nork ematen duen eta nola ematen duen aukeratzeko. Zein eredu iruditzen zaizu egokiena, eta zure ustez horren alde egin behar da, eta zergatik?

- “Bi sistemek balio beharko lukete, betiere erabakia desgaitasuna duen pertsonarena berarena bada”.
- “Desgaitasuna duen pertsona bat, pertsona indibidual gisa hobeto sentitzeko, aukera izan behar du hautatzeko nola eta norekin partekatu nahi dituen bere behar fisikoak eta emozionalak, bere egunerokotasuna, eta bere kabuz egin ezin duena eta bizitzan falta zaion guztia”.
- “Zerbitzu bat erabiltzen bada ere, erabakitzeko gaitasun handiagoa izan beharko genuke jasotzen ditugun laguntzei buruz. Enpresa bateko zerbitzuak kontratatzen direnean, batzuetan adinekoekin tratatzera ohituta daudela sentitzen da, baina ez ordea desgaitasuna duten pertsonekin; gainera, noizbait sentitu izan dut zerbitzua ez zizaiela interesatzen, urrun egoteagatik”.

- *"Nire ustez, administrazioak erabaki beharko luke, zenbat ordaindu eta zer pertsona diren egokiak zerbitzua emateko".*
- *"Dena norberaren etxearen eta kontratatu beharreko pertsonen prestakuntzaren eta egokitzeko gaitasunaren eta enpatiaren arabera da. Nik gehiago sinesten dut familiaren eta administrazioaren arteko tutoretza partekatuan".*
- *"Hobe dirua, eta bakoitzak gustukoena duena kontrata dezala, baita ordutegia aukeratu ere. Hala ere, ziurtatu egin behar da dirua eskatzen den helbururako erabiltzen dela".*
- *"Zerbitzua, enpresen bidez ematen zaielako pertsona askori, eta kostuak txikiagoak dira".*
- *"Desgaitasun desberdinen artean dagoen aldea murrizteko aukera emango duten egiturak sortzearen aldekoagoa naiz".*
- *"Pertsonaren arabera, zailtasunak egoten baitira pertsonak bere kabuz kontratatzeke".*
- *"Ez nuke eredu bat aukeratzen jakingo, desgaitasuna duen pertsonaren egoeraren arabera da. Niretzat, gauza batzuetan, uste dut nahiago dudala administrazioak gure esku zerbitzu batzuk jartzea; eta, beste gauza batzuetarako, desgaitasuna duen pertsonari zuzeneko ordainketa ekonomikoak ematea erabilgarriagoa izan daiteke, nire ustez... Adibidez, nik gaur egun etxeko laguntza-zerbitzua daukat, eta nahiko ondo moldatzen naiz. Baina oraindik gurasoekin bizi naiz eta ez dut etxebizitzarik jabetzan. Gainera, nire gurasoak oraindik gauza batzuetan lagun nazakete. Ez dut inoiz laguntzaile pertsonalik izan, eta ez dut uste izango dudarik ere, gaur egun ez baitut behar, oraingoz... Hala ere, bizimodu independenterako nire proiektuari ekiten diodanean, laguntzaile pertsonal bat beharko dudala uste dut. Baina, bitartean, orain daukadanarekin ondo moldatzen naiz eta nahikoa dut. Bestalde, etxeko laguntza-zerbitzuaren eta laguntzaile pertsonalaren adibidearekin jarraituz, niretzat garrantzi-*

tsua da artatzen nauen pertsona etorri ezin bada, beste batek zerbitzu hori ematea, baina laguntzaile pertsonal bat kontratatzen duzunean, uste dut pixka bat zailagoa dela zerbitzu hori beste batek ematea... Aldiz, etxez etxeko laguntza-zerbitzuan, etorri behar duen pertsona ezin bada etorri, beste pertsona batek ematen du zerbitzu hori. Hala ere, egia da zerbitzu hau ematen duten pertsona guztiak ez dituzula ezagutzen eta ez dituzula zuk aukeratzen. Eta datorren pertsona ordezkatu behar den bakoitzean pertsona berri bat bidaltzen dute, edo zortea baduzu, ezagutzen duzun norbait bidaltzen dute, baina bestela, pertsona berriari egin behar duen guztia azaldu behar diozu. Laburbilduz, nire esperientzia eskasarekin eta laguntzak emateko beste ereduak probatu ez ditudanez, ezin dut iritzi egokirik eman eredu egokienari buruz edo ezin dut esan zein ereduren alde egingo nukeen, nire ustez ezagutza eta esperientzia falta baitzaizkit”.

- “Desgaitasuna duten pertsoneri zuzeneko ordainketa ekonomikoak egitea, desgaitasuna duten pertsonen behar dituzten laguntzak kontrata ditzaten”.
- “Nire esperientziaren arabera, Aldundiaren laguntzarekin kontrata nitzakeen enprekin ez nuen esperientzia ona izan, ordu gutxi ziren, eta esaten zidaten enpresei, oro har, ez zitzaizela interesatzen; 2 ordu izaten ziren 15 egunetan behin, eta beti pertsona desberdin bat jartzen zidaten, eta etengabe zerbitzurik gabe geratzen nintzen. Gainera, etortzen zen jendeak ez zuen entzuten, uste dut ohituta zeudela pertsona zaharrekin eta desgaitasuna duten pertsonekin tratatzen, eta pertsona horiei ez zieten arreta handirik ematen, bazirudien ez gintuztela kontuan hartzen, eta diru ugari enpresarentzako izaten zen. Udalarekin, berriro, zati sinboliko bat ordaintzen dut, eta astelehenetan ordu eta erdi eta ostegunetan 2 ordu izaten ditut. Udalariri nire iritzia interesatzen zaio, etxera etortzen den pertsona ea gogoko dudan, nola tratatzen nauden eta abar.”.
- “Nire kasuan, herri txikia denez, administrazioan lan egiten dutenak ezaqutzen ditugu, eta oso jende prestatua da”.

- *"Printzipioz, badirudi lehena izan daitekeela, pertsonari ordainketa ekonomikoa egitea; izan ere, horrela, bere egunerokotasunera gehien egokitzen den pertsona kudeatuko luke".*
- *"Ordainketa eta kontratazio zuzena, zalantzarik gabe, eta gainera merkeagoa da".*
- *"Pertsonetikiko errespetuan eta pertsonen duintasunean sinesten badugu, lehen ereduak bigarrena baino hobea da; hala ere, bigarrena ez da desagertu behar, edozein unetan eta hainbat arrazoiengatik, tutoretza-sistemak bigarrena martxan jar dezakeelako".*
- *"Lehena, zuk, edo zure inguruak, pertsona aukeratzen duzuelako".*
- *"Eredu mistoa. Administrazioak ematea langileak, baina kontuan hartuta desgaitasuna duen pertsonaren behar pertsonalak, eta bere iritzia zaintzaileak bete beharreko baldintzei buruz".*
- *"Bitarteko zerbait proposatuko nuke: administrazioak bere gain hartzea kontratazioak dakartzan izapide burokratikoak, eta guk aukeratu ahal izatea pertsona".*
- *"Nik lehen ereduak aukeratuko nuke, batez ere kasu honetan laguntzaile pertsonal bat aukeratzeko. Nahiago dut aurretik nire zaintzailea ezagutu, elkarrekin nahiko denbora igaroko baitugu, erosoago egongo nintzateke, besterik gabe".*
- *"Zerbitzua egokiagoa da kontrol publikoa hobeto bermatzen delako".*
- *"Kasuaren arabera. Erosotasunagatik bigarrena, baina Bizi-modu Independentea bultzatzeko, lehena".*
- *"Nire ustez, oso garrantzitsua da desgaitasuna duen pertsonak zerbitzu hori emango dion pertsona aukeratzeko. Baliabide ekonomikoak kontuan hartzea, eta ekonomikoki laguntzea, premia larria baldin badu".*

- *“Erabiltzaileak eredia aukeratzeko askatasuna izatea da funtsezkoena. Eredua instituzionala erosoagoa dela uste dut, eta ziur aski oztopo gutxiago egongo dira zerbitzu horiek eskatzeko. Aitzitik, zerbitzu estua da, ez hain malgua. Erabiltzaileak datu guztiak izan behar ditu aukeratu ahal izateko. Ni aukera askearen ereduaren alde nago, malgutasunez kudeatu daitekeena une bakoitzeko premien eta egoeraren arabera. Eredua hori hautatzeko ez litzuke eskuartzeko oztopoak ekarri behar, eta ezta Administrazioaren zekentasun ekonomikorik ere”.*
- *“Etxez etxeko laguntza, pertsona hautatzeko aukerarekin”.*
- *“Etxeko lanak egiten dizkizun pertsona da, eta horrez gain, bizitza zurekin partekatzen duena, logikoa denez, zure gustukoa izan behar da, edo bestela esanda, gustura egon behar duzu laguntza ematen dizun pertsona horrekin”.*
- *“Lehenengoa, norberak dakielako ongien zer behar duen bizimodu egokia izateko, eta, oro har, bigarren aukeran eskaintzen diren zerbitzuak mugatuak direlako, aisialdia eta abar kontuan hartu gabe”.*
- *“Zoritxarrez, egiaztatu ahal izan dut etxez etxeko laguntza-zerbitzuak gabezia asko dituela, eta, azkenean, partikularrengana jo behar dela. Gai hau gehiago zaindu behar da, berez gai konplexua baita, «langile» batzuen profesionaltasunik ezagatik, arrazoia edozein dela ere...”.*
- *“Bi ereduak bateratu beharko lirateke, bakoitzaren onena aprobetxatzeko”.*
- *“Zuzeneko ordainketa egokiagoa izango litzateke, baina betiere jasotako zenbatekoa nahikoa bada laguntzaren gastuak ordaintzeko”.*
- *“Zuzeneko ordainketa, desgaitasuna duen pertsonari hitza ematen diolako”.*
- *“Zure diru-sarrerak kontuan hartzen ez dituen sistema aukeratu nuke”.*

07

Laguntza laguntzaile pertsonal bat denean, normalean agertzen den gabezia bat profesional horiek aurkitzeko zailtasuna da. Zure ustez, zer baliabide edo neurri har litezke desgaitasuna duten pertsonen laguntzaile pertsonalei sarbidea errazteko?

- *"Gizartean oso ezezaguna den figura profesionala da".*
- *"Helburu horretarako baliabide ekonomiko bakarra izan daiteke, edo, bestela, lan-poltsan izena emanda dauden pertsonak ezagutzeko bidea eman dezake, bakoitzak bere kabuz aukera dezan".*
- *"Uste dut baliabide ekonomikoak izan beharko genituzkeela, gure behar guztiak asetzeko eta prestakuntza egokia izateko".*
- *"Langile guztien prestakuntza".*
- *"Malgutasuna behar da, egokitzapenera iritsi arte. Aurrez aurreko ebaluazio eta/edo balorazio jarraitua ere beharrezkoa da. Era berean, baita enpleguaren balorazio soziala eta ekonomikoa ere".*
- *"Uste dut lan-eskaintza baldintza onetan eta ondo ordainduta, atsedenaldiekin eta lan-hitzarmen on batekin".*
- *"Behar bezala ordainduz gero, pertsona gehiago egongo lirateke lanean hasteko prest".*

- *“Administrazioak ikastaroak edo tailerrak izan beharko lituzke pertsonak laguntzetarako prestatzeko”.*
- *“Langilerik ez egoteaz gain, langileak etengabe aldatzen dira, eta erabiltzailea ez da inoiz pertsona berdinarekin egotera ohitzen, hori oso larria da”.*
- *“Nire ustez, neurri hauek hartu beharko lirateke:*
  - 1. Lehenengo puntua eta garrantzitsuena, nire ustez, lan-poltsa bat sortzea litzateke.*
  - 2. Laguntzaileak ezin badu lanera joan medikuarengana joan behar duelako, gaixotasunagatiko bajagatik, oporreatatik eta abar, lan-poltsa horretara jo ahal izango da lanpostua aldi baterako betetzeko”.*
- *“Uste dut era guztietako baliabideak egon beharko liratekeela laguntza hori izateko, baita laguntza ekonomikoa ere”.*
- *“Laguntzaileak kualifikatuz”.*
- *“Behar beste ordaindu diezaietela, uste dut hori dela arazoa”.*
- *“Lan-poltsa bat, laguntzaile pertsonalak zein erabiltzaileek izena emateko”.*
- *“Baliabideak harreman enpatikoa bermatu behar du laguntzailearen eta desgaitasuna duen pertsonaren artean. Horretarako, prestakuntza-sareak ehundu behar ditugu desgaitasuna duten pertsonen behar pertsonalak kontuan hartuta, eta profil horiek gizartearentzat beharrezkotzat, are gehiago, nahitaezkotzat jo behar ditugu. Ezinbesteko partida ekonomikoa baino ez da falta”.*
- *“Gizarte Zerbitzuek behar horiei erantzuteko lan-poltsa egokia izatea”.*
- *“Kontrata daitezkeen laguntzaile pertsonalak biltzen dituen webgune bat diseinatzea. ELZ indartzea. Pertsonaren sare sozialari atseden ematea”.*

- *“Esperientzia handiagoa laguntza pertsonalean aritu nahi dutenentzat, eta ikastaro gehiago”.*
- *“Behar den titulazioa duten prestakuntza-ikastaroak”.*
- *“Haiek kooperatiba edo antzeko zerbaitetan antolatuta baleude, hara jo ahal izango genuke”.*
- *“Hezkuntza-sistemak figura horren alde egin beharko luke, eta lanbide-profil horretarako hitzarmen kolektibo bat ere egon beharko luke”.*
- *“Ekintzailetza sustatu beharko da laguntza pertsonalaren eremuan”.*

08

Laguntzaile pertsonalen prestakuntza eztabaidagai izan ohi da. Zure ustez, prestakuntza jakin bat eskatu behar zaie laguntzaile pertsonalei? Eskatzen bada, nolakoa izan beharko litzateke eta zer eduki irakatsi beharko lirateke?

- “Beharrezkoa da prestakuntza bat, baina laguntzaile izatera bideratua, eta ez zaintzaile izatera”.
- “Ezaugarri humanoak balora litezke, hala nola enpatia, besteen beharretarako sentsibiltatea, zainketa fisikoetarako prestakuntzarik baduen, etab.”.
- “Bai, uste dut prestakuntza egokia behar dela, eta doakoa eta eskuragarria izan beharko lukeela, prestakuntza jasotzen duten pertsonen kopuru handiagoa egon dadin; izan ere, batzuetan kostatzen da prestakuntzadun langileak aurkitzea, eta jendea falta da. Prestakuntza erraztu beharko litzateke, eta prestakuntza hori duten pertsonen eskakera dagoela jakin beharko litzateke”.
- “Prestakuntzak jarraitua izan beharko luke, eta erakundeek eman beharko lukete, titulurik ez izatea enplegua ez lortzeko arrazoi izan gabe. Beharrezkoak dira gauza biak: profil pertsonala zein prestatzeko konpromisoa”.
- “Nire ustez, prestakuntza espezifikoa izan beharko litzateke kasuen arabera”.
- “Prestakuntza desgaitasuna duten pertsonen beharren arabera izan beharko litzateke, eta gerta daitezkeen alaketetara egokitu beharko litzateke”.

- *“Nire ustez, prestakuntza zaintzak jasotzen dituen pertsonaren beharretara pertsonalizatu beharko litzateke”.*
- *“Uste dut desgaitasun mota desberdinek izan ditzaketen premiei buruzko gutxieneko ezagutzak lagungarriak izango liratekela, baina, oro har, ez dut uste beharrezkoa denik prestakuntza espezifiko bat eskatzea”.*
- *“Nire ustez, desgaitasuna duen pertsonak izan ditzakeen beharren arabera, agian beharrezkoa izan daiteke laguntzaile pertsonalei prestakuntza jakin bat eskatzea. Hala ere, uste dut beti ez litzatekeela beharrezkoa izango”.*
- *“Ondo iruditzen zait prestakuntza egokia izatea, baina batzuetan profesionalak ez du prestakuntzarik desgaitasuna duten pertsonen premiei buruz, agian pertsonaren eta bokazioaren arabera izango da, uste dut edonork ez duela lan hori lortu behar, baina jendea ondo prestatuta egotea sustatu beharko litzateke, batzuetan ez baitugu aurkitzen kontratatu dezakegun pertsonarik. Ez dakit oso ondo nola konpondu beharko litzatekeen hori: profesional horien figura aldarrikatuz, prestakuntza diruz lagunduz...”.*
- *“Titulazioa baino askoz garrantzitsuagoa da zure laguntzaile pertsonalarekin konektatzea. Titulazioak eragotzi egiten du laguntzaile onak aurkitzea. Tituludun askok ez dute balio. Nire ustez, erabiltzailearekin bi astetan egonda behar den ezagutza lor dezakete”.*
- *“Jakina, eta prestakuntza horrekin bat datorren soldata izango du, desgaitasuna duen pertsonaren duintasun pertsonalari eta errespetu sozialari eustea da helburua. Hauei buruzko oinarritzko ezagutza beharko du: psikologia, nork bere buruaren zaintza (klinikako laguntzaile batek izan dezakeen besteko ezagutza), janaria prestatu eta etxea garbitzea; beharrezkoak diren gizarte- eta komunikazio-trebetasunak. Mendekotasunaren arabera, prestakuntza gehiago edo gutxiago beharko du”.*
- *“Jakina, eskatu eta eman egin beharko litzateke. Desgaitasun fisikoa duen pertsonari arreta emateko prestakuntza teknikoa, pertsonala eta psikologikoa”.*

- *“Ez dut uste titulazio espezifikorik eskatu behar denik, baina ikuspegi psikologiko eta sozialetik nola jardun behar duten jakiteko ikastaroak eskaini beharko litzaizkieke”.*
- *“Laguntzailearen prestakuntza desgaitasunaren arabera-koa izango litzateke, zaintza medikoak behar izanez gero, bai, baina desgaitasuna ertaina bada ez”.*
- *“Alde batetik, arlo fisikoan arreta ematea, baina, bestetik, alderdi psikologikoa ere oso garrantzitsua da”.*
- *“Nire ustez, oinarrizko prestakuntza arautu bat egon beharko litzateke, eta horren edukia Euskal Autonomia Erkidegoko eta beste erkidego batzuetako bizimodu independenterako ereduaren esperientzian oinarritu beharko litzateke. Esperientzia horiei eta ezagutza horiei guztiei buruzko ahalik eta informazio gehien biltzea, eta inplikaturako kolektiboetatik oinarrizko prestakuntza horri forma ematea: erabiltzailea hainbat egoeratan maneiatzea, laguntza teknikoak erabiltzea, etab. Lantokian oinarrizko prestakuntza hori egokitzea eta zabaltzea, erabiltzailearen beharrian berezien arabera. Erabiltzaileak jarraibideak emango ditu laguntzaile pertsonalak laguntza egokia eman dezan. Bestalde, ezin dugu ahaztu oinarrizko prestakuntza hori ez duten pertsonak laguntzaile-lanetan aritu daitezkeela erabiltzaileak hala eskatzen badu”.*
- *“Bizimodu independentearen filosofia ondo ezagutu eta horri buruzko iritzi bera eduki beharko luketela uste dut”.*
- *“Gutxieneko prestakuntza eskatu beharko litzateke: higiena, medikazioa, desgaitasunei buruzko informazioa, etab.”.*
- *“Bai, prestakuntza bat izan beharko lukete, jende guztia ez dagoelako desgaitasuna duen pertsona bat artatzeko prestatuta. Desgaitasuna zer den jakitea, pertsona hori artatzeko prestatuta egotea, pertsona horrekin egoteko prestakuntza izatea. Jakin dezala pertsonen beharrak ulertzen, behar duen guztian laguntzen, zer behar duten entzuten”.*

09

Desgaitasuna duten pertsonak behar dituzten laguntzak koordainketaren mende egon ohi dira, eta, horrela, desgaitasunarengainkostuan laguntzen dute. Zure ustez, zer neurri har litezke desgaitasuna duten pertsonak behar dituzten laguntzak (laguntzaile pertsonala, etxez etxeko laguntza zerbitzua, egoitza, eguneko zentrua, laguntza produktuak, etab.) eskuratu ahal izateko kostu ekonomiko handia ordaindu gabe?

- “Aurrekontu publikoetan, gai hori lehenetsi beharko da beste batzuen gainetik”.
- “Pertsonak beren ohiko ingurunean jarraitzearen aldekoa naiz erabat, haien desgaitasuna edo mendekotasuna edozein dela ere. Egoitza-zentroetara bereziki behar denean bakarrik joatea. Beraz, egoera hori lortzeko behar den guztia kontuan hartu beharko litzateke beti”.
- “Bitartekari asko dago, eta kostuak gora egiten du”.
- “Egoera ekonomikoari buruzko txosten bat egin beharko litzateke, eta horren arabera baremo batzuk aplikatu, doakoa ere izan ahal izateko”.
- “Gastu guztia erakundeek ordaindu beharko lukete”.
- “Gizarteak ikasten badu desgaitasuna duten pertsonak gizarteak beharrezko kidetzat hartzen, erakundeak haien beharretara egokituko lirateke. Hezkuntza, presakuntza eta gizalege handia behar dira ikuspegia alderantzikatu eta/edo aldatzeko: gizarte osoarentzako Gizarte Laguntzako Sare bat sortzeko aukera zabaltzen bada desgaitasunetik hasita, lehenago edo geroago kide

guztia hurbilduko lirateke sare horretara: unean-unean (emigranteak, istripua izan dutenak, osasun mentaleko arazo ez-kronikoak, gizarte-kanporatzea, etab.), aldi baterako (pentsiodunak, aldi baterako ezintasuna) edo behin betiko (desgaitasuna eta mendeko erretiroa), gradua, ingurunea eta abar kontuan hartuta”.

- *“Uste dut ondo dagoela desgaitasuna duen pertsonaren diru-sarreretan oinarritutako koordainketa; orain dagoen bezala”.*
- *“Logikoa denez, desgaitasuna kontuan hartu beharko litzateke; izan ere, graduaren arabera, laguntza gehiago behar duzu, eta zenbat eta laguntza gehiago behar izan, orduan eta gastu handiagoa sortzen da; beraz, laguntza gehiago beharko litzateke. Ikusi egin beharko litzateke pertsona bakoitzak gastu hori ordaindu dezakeen edo zer beste konponbide egon daitezkeen”.*
- *“Kontua ez da desgaitasuna duten pertsonentzako arretak kostu berezia izatea izendapen hori izateagatik; aitzitik, berdintasunezko politikaren barruan egon behar da, herritar guztiok duintasunez bizirauteko aukera berdinak izan ditzagun”.*
- *“Gastu horiek Administrazioak ordaindu behar ditu”.*
- *“Nire ustez, neurri hauek har daitezke:*
  1. *Laguntzak eta/edo dirulaguntzak handitzea. Batez ere, uste dut laguntza-produktuetarako eta laguntza teknikoetarako gehiago handitu beharko liratekeela, gero eta gehiago balio baitute. Hala ere, dirulaguntzak eta/edo laguntzak ez dira handitzen...*
  2. *Pentsioak igotzea. Beste galdera batzuetan aipatu dudan bezala, pentsioak batzuk oso txikiak dira, eta horrek askoz gehiago zailtzen du desgaitasuna duten pertsonen behar izan ditzaketen laguntzak eskuratzeko.*
  3. *Enpleguak. Desgaitasuna duten pertsonen soldatak, askotan, ez dira behar bezain altuak izaten gastuak laguntza-zerbitzuak eta behar izan ditzaketen gainekoak ordaintzeko”.*

- *"Laguntza pertsonala da hirugarrenek onurarik lortzen ez duten laguntza bakarra. Laguntzaileak % 100 kobratzen du. Egoitzan edo etxeko laguntza-zerbitzu ematean beste gastu asko daude: etekinak, erakundearen kostua, janaria, etab."*
- *"BEZaren partida bat esleitu behar da zerbitzuari eusteko, horrela denok ordainduko dugu"*
- *"Aurrekontuei behar adina partida ematea, era horretako premiak ordaintzeko, desgaitasuna duen pertsonak bere gain hartu behar izan gabe kostuaren zatirik gehiena"*
- *"Egokia iruditzen zait ordainketa pertsona bakoitzaren errentaren arabera izatea"*
- *"Laguntza horiek doakoak izan behar dute, eta Gizarte Segurantzari sartu beharko lirateke"*
- *"Administrazioak kostuaren % 100 ordaintzea eskatu beharko litzateke"*
- *"Kostuak murriztu beharko lirateke, eta enplegu eta soldata egokiak ziurtatu"*
- *"Administrazioak bermatu behar du laguntzen katalogo osoa, erabiltzaileen diru-sarreraren arabera, koordainketa bidez kasu batzuetan, edo doan errenta baxua bada"*
- *"Laguntzak handiagoak izan beharko lirateke, gero gizarterako izaten baitira"*
- *"Mendekotasunagatik ematen diren laguntzak handiagoak izatea, dituzun beharrei erantzun ahal izateko. Koordainketa eskatzen denean, zure egoera kontuan hartzea, eta ez bakarrik zure diru-sarrerak"*
- *"Bakoitzak bere pentsioaz gain konpentsazio ekonomikoa izatea, desgaitasunaren arabera"*

10

Desinstituzionalizatzea erronka handia den arren, desgaitasuna duten pertsonentzako egoitza-zentroak existitzen jarraitzen dute. Hala ere, beharrezkoa da egoitza-eredua eraldatzea. Zure ustez, nolakoak izan beharko lukete egoitza-zentroek desgaitasunen bat duten pertsonen premiei, bai asistentziari bai parte-hartze komunitarioari, erantzun hobea emateko?

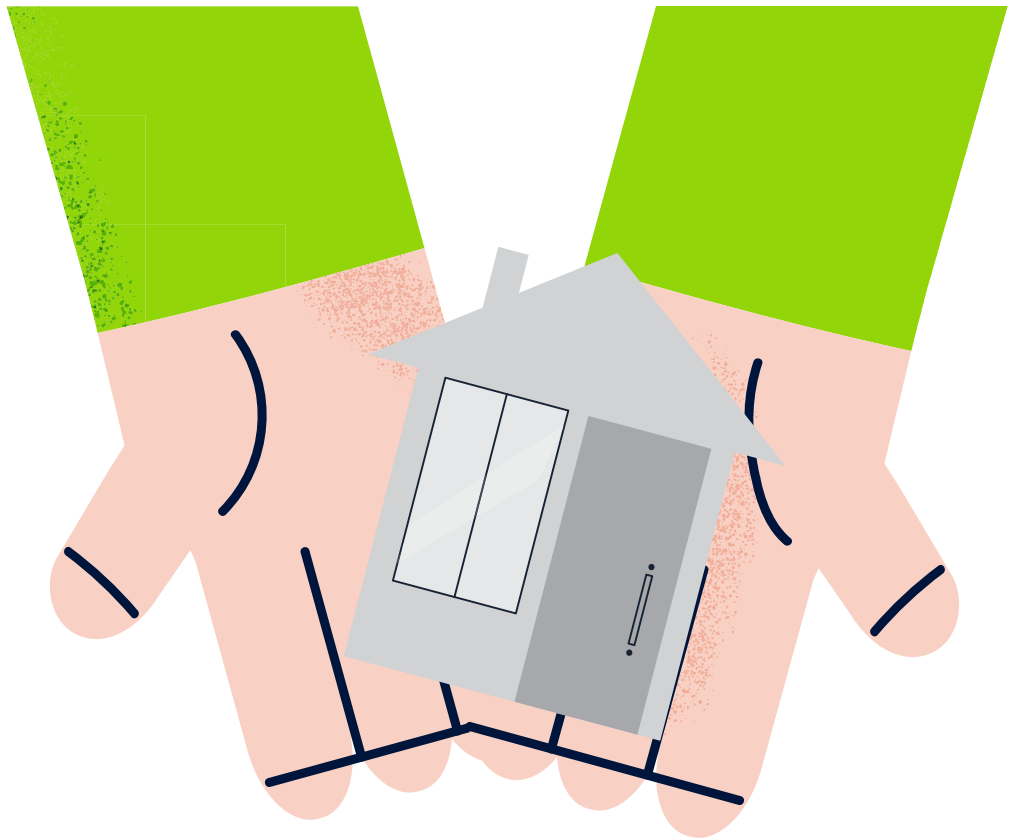

- “Desgaitasuna duten pertsonak ez ditugu ghettoetan bannandu behar. Horretarako, komunitatean dauden baliabideen irisgarritasuna bermatu behar da (etxebizitzak, ikastetxeak, enpresak, denda, etab.)”.
- “Artatu behar diren pertsona gutxiagorekin eta arreta emateko langile gehiagorekin. Eta arreta humanoagoa izan dadila, ez hain protokolozkoa”.
- “Intimitatedun lekuak izan beharko lukete, orain ez baitute intimitaterik eskaintzen. Pertsona prestatuak eta langile nahikoak izango dituzte, hori ere ez baita batzuetan horrela izaten, eta askotan enpresa pribatuak dira, eta horiek, pertsonengan eta haien ongizatean pentsatu beharrean, dirua lortu nahi izaten dute”.
- “Egoitza-zentroak guztiz beharrezkoak dira, dagozkien erakundeek kudeatu, kontrolatu beharko lituzkete erabat, eta funtzionalak izan daitezen behar dutenaz hornitu beharko lirateke”.
- “Erakundeek ez dezatela ezikusiarena egin eta konpromisoak har ditzatela”.

- *"Irekiak, dinamikoak, malguak eta moldagarritasun iraunkorra dutenak, etengabe prozesuak eta beharrak ebaluatuta".*
- *"Jende gutxiago dutenak, gertuko taldeak eta talde txikiak osatzeko, etxean bezala sentitu ahal izateko".*
- *"Zentroek guztiz egokiak izan beharko lukete, langileekin eta era guztietako irisgarritasunarekin".*
- *"Gure bizitzako beste arlo batzuetan bezala, lankidetzan (elkarlanean, kooperatibismoan) eta inplikatuak berek diseinatu, sortu eta abian jarritako bizikidetzaren egituren auto-gestioan sinesten dut".*
- *"Ez dut erantzungo ez nagoelako ados egoitzekin, denok bertan pilatuta".*
- *"Desgaitasunaren kontura aberastu nahi ez duten enpresa publikoak izan beharko lukete, eta orain artekoak ez bezalakoak izan beharko lukete. Agian, tutoretzapeko pisuak, pertsonak intimitatea eta askatasuna izan ditzaan bere bizitzarekin nahi duena egiteko, gelarik partekatu gabe, etab".*
- *"Irekiak izan beharko lukete, eta egoitza antolatzeko bertan bizi diren pertsonen parte hartu beharko lukete".*
- *"Pertsonalizatuagoak, humanoagoak izatea".*
- *"Bizimodu independenterako urratsa izan beharko luke".*
- *"Zaintzarako zaintzaileen ratioa handituz. Zero tolerantzia mendekotasuna duten pertsonen aurkako edozein erasori. Tratu txarren zigor eredugarria. Mendekotasuna dutenak errespetatzen eta duintzen ez dituzten jardunbideak ezabatu eta baztertu; adibidez, pertsonak oheari lotuta izatea. Badira beste modu batzuk, baina langile prestatu nahikoa izanda".*
- *"Txikiagoak eta erdigunerago daudenak".*

- *“Desgaitasunik ez duten pertsonak (adibidez, ikasleak) eta desgaitasuna duten pertsonak elkarrekin bizitzeko etxebizitzak/egoitzak”.*
- *“Egoitzetan zuk ere iritzia eman eta parte hartu ahal izatea”.*
- *“Egoitza-zentroek txikiagoak izan beharko lukete arreta pertsonalizatuagoa izateko, eta erabiltzaileen jarrerak eta gaitasunak bilatzeko protokoloak izan beharko lituzkete, horiek Bizimodu Independenteterako eredura jauzi egin ahal izan dezaten hala nahi izanez gero. Era berean, egoitza-zentroen eredia borondatez aukeratzen duten erabiltzaileek malgutasun handiagoa izan beharko lukete, zerbitzuak nola jaso nahi dituzten berek aukeratu ahal izateko. Bizimodu Independenteterako ereduaren «askatasunaz» gozatu ahal izatea bezala izango litzateke, baina laguntza jasoko duen zentro batean”.*
- *“Derrigorrez bete behar diren ordutegi gutxiagorekin, pertsona bakoitza egoitza batean bizitzen eroso sentitzeko askatasun handiagorekin, eta behar duten pertsonentzat langile gehiago egotea; izan ere, desgaitasuna duen pertsona bakoitzak bere behar fisikoak eta beharrak ditu, bere bizitza askatasun handiagoz bizitzeko”.*
- *“Bakoitzaren etxearen ahalik eta antz gehien eduki beharko lukete”.*
- *“Uste dut txikiagoak izan beharko luketela, batzuetan langile gehiagorekin, arreta hobe eskaintzeko eta, batez ere, egoiliarra erdigunean jarrita. Eta malgutasun handiagoa izan beharko lukete”.*
- *“Nire ustez, ez lirateke existitu behar”.*
- *“Etxebizitza komunitarioak izan beharko lukete, logela, egongela eta sukaldearekin, independentzia bermatzeko”.*
- *“Mendekotasun-maila desberdinetara egokitu beharko lirateke, eta langile profesional guztien koordinazioa oinarri hartuta jardun beharko lukete”.*

- *“Erabiltzailearekin atseginak diren egoitza-zentroak, daukan dibertsitate funtzionalaren arabera autonomia-maila jakin bat izan dezan. Bertan, desgaitasuna duten pertsonak bizitzeaz gain, egoitza berean bizi diren mendekotasun handiagoko desgaitasuna duten beste pertsona batzuei ere lagundu ahal izatea sustatuko da”.*
- *“Oinarrizko beharrak asetzen dituzten egoitzak izan beharko lukete, baina kalera irten, bizi zaren herrian harremanak izan, buelta bat ematera irten edo kafe bat hartu ahal izateko behar diren laguntzak jasotzeko aukera izan beharko zenuke egoitza horietan”.*

11

Zer eskatuko zenieke administrazio publikoei aurreko ataletan planteatu duzuna lortzeko?

- “Ez gaitzatela tontotzat edo gauzaeztatzat hartu, kolektiboak gizarteari ere ekarpena egiten diola eta pertsona guztiek eskubideak eta betebeharrak dituztela onar dezatela. Era berean, kapazitismoaren aurka egin behar da”.
- “Legeak egin behar dituztenak, eraikinak eraiki behar dituztenak, osasun-zentroetan arreta eman behar dutenak, eta abar, besteen lekuan jartzea, eta arreta gutxiago jartzea normalean kontuan hartzen duten guztian. Denek, bizitzako une jakin batean, gainerakoentzat legeak egin, eraiki edo prestatu dutena behar dezakete egoera jakin batean”.
- “Dirua, gure beharrianekiko enpatia, egiteke dagoena konpontzeko borondatea eta gure bizitzako erabakiak hartzeko eta gure bizitza hobetzeko egiten diren gauzak erabakitzeke gu kontuan hartzea”.
- “Erabateko inplikazioa, gai honetan inplikaturako langileak, bizi ahal izateko soldata ordainduko dion lana bakarrik ez izatea, baizik eta nolabait kontzientziatuta egon behar dute, artatu behar dituzten pertsonak, beren egoera kontuan hartu gabe, pertsonak baitira, bai desgaitasuna duten pertsonak, bai adineko pertsonak”.
- “Errealistak izatea eta hauteskundeetara begira ez egoetea”.
- “Gizarteari bezalaxe, ikuspegia aldatzea eta inbertsio ekonomikoa”.

- *"Gizarte-hezkuntza haurtzarotik. Tolerantzia, mentalizazio sozialeko kanpainak, laguntza-programak, eta familiako zaintzaileak eta gizartea bera alferrikako arrisku, beldur edo gatazkekin ez nekaraztea".*
- *"Konponbideak, konplizitatea eta ekintzak, hitz hutsetan geratu gabe".*
- *"Gogoia eta ahalegina jar diezaiotela, inork ez baitaki zer gerta dakiokeen edonori".*
- *"Laguntza ekonomiko gehiago".*
- *"Enpatikoagoak izatea erabakiak hartzeko orduan".*
- *"Udalerri (Udal) bakoitzean gutxienez gure zailtasunak ezagutzen dituen pertsona bat egotea".*
- *"Hausnarketarako, diagnostikorako, diseinurako eta egitura sozial berria abian jartzeko ardura".*
- *"Inbertsio ekonomikoa, desgaitasunari eta gure beharrei buruzko sentsibilizazioa, baina betiere pertsonaren arreta indibidualizatuan eta abarretan oinarrituta".*
- *"Bihozberatasun handiagoa eta laguntza handiagoa desgaitasuna duen pertsonaren ardurapean dauden senideei".*
- *"Pentsa dezatela guztiontzako neurriak direla, lehenago edo geroago zerbitzu horietara joko dugula, edo jo beharko genukeela. Sare sozial mota horretan inbertitzea etorkizunerako apustua dela. Gero eta handiagoa den arazo soziala dela, eta, beraz, neurri sozioekonomikoak eta politikoak beharrezkoak direla. Sare hori inklusioa lantzeko modurik onena dela mendekotasuna dutenentzat. Hezkuntza, gizalege eta enpatia asko falta dela gizartean, mundu honekiko dagoen ezjakintasuna gainditzeko".*
- *"Zuzkidura ekonomiko eta sentsibilitate handiagoa, kolektibo horren arazoei aurre egiteko".*

- *“Desgaitasuna duten pertsonen beharrei gehiago eta hobeto erantzutea, eta horretarako desgaitasuna duten pertsonari entzutea. Gainera, kolektiboaren aniztasuna eta erantzun indibidualizatuak emateko beharra kontuan hartuta egitea”.*
- *“Laguntza-produktuak doan edo merke eskuratzea. Informazio gehiago eta informazioa eskuratzeko erraztasunak. Burokrazia kendu eta izapide gutxiago egitea”.*
- *“Ordezkatzen gaituzten elkarteak kontuan izan ditzatela”.*
- *“Administrazioari txip aldaketa eta borondate handia eskatuko nioke, inplikaturako kolektiboek eskatzen dituzten aldaketak gauzatzen joan daitezten. Erabiltzaileak sistema osoaren erdigunea izan behar du, eta ez Administrazioak diseinatzen duen zerbitzuen kontsumitzaile hutsa”.*
- *“Enpatia handiagoa eta baliabideen birbanaketa”.*
- *“Konpromisoa, inplikazioa eta eredu berrietara irekitako buruak. Eta desgaitasuna duten pertsonen mugimenduekin lankidetzan aritzea”.*
- *“Bizimodu independenterako proiektu bat abiarazten dutenei behar diren laguntzak bermatzea”.*
- *“Desgaitasuna duten pertsonetako begirune handiagoa izatea, eta ditugun premiak eta behar ditugun laguntzak kontuan hartzea. Gainerako pertsonen baldintza berberetan bizi ahal izateko behar diren laguntzak eman ditzatela, eta geure kabuz aukeratzeko eskubidea izan behar dugu”.*

12

Eta zure ustez, zer egin behar du Hirugarren Sektore Sozialak, eta bereziki elkar-tu-k, desgaitasuna duten pertsonentzako laguntza-sistema egoki baterantz joateko? Zein aldarrikapen lehenetsi beharko lituzke? Zure ustez, ekintzaren bat egin beharko luke edo zerbitzuren bat diseinatu laguntza emateko?

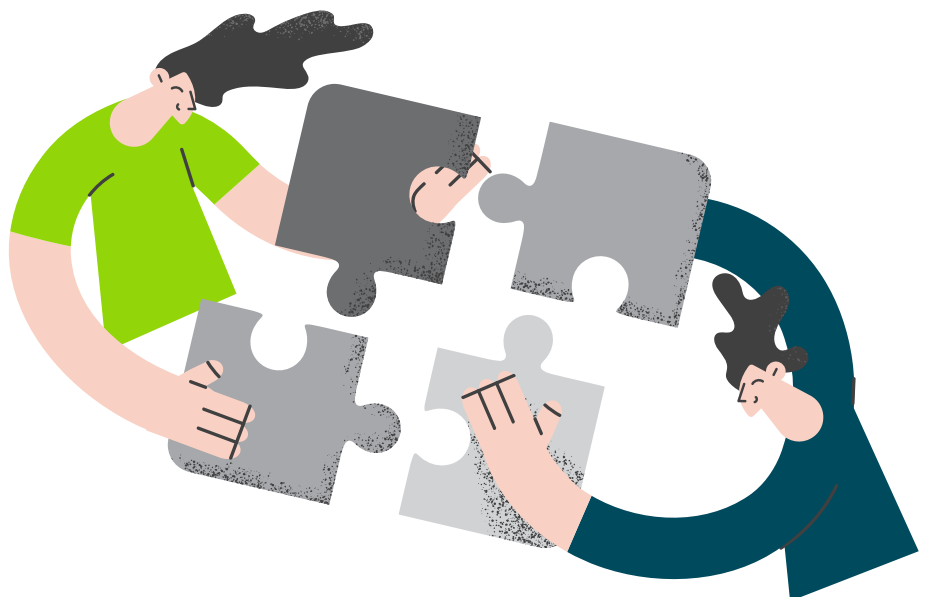
- “Desgaitasuna duten pertsonen autonomia, normalizazioa eta gizarteratzea bistaratzeko kanpainak egitea. Desgaitasunaren gailentzearen kontra protesta egitea, eta desgaitasuna duten pertsonen gainerako pertsonen egiten dituzten jarduerak berdintasun baldintzetan egin ditzaten sustatzea”.
- “Gure eskubideak aldarrikatzea eta horrelako ekimenen bidez kontuan hartzea”.
- “Zaila da, dagoeneko lanean ari dela uste baitut, baina beti hobetu daiteke”.
- “Erakundeei presioa egitea desgaitasun fisikoa duten pertsonen parte hartzeko aukera emateko”.
- “Desgaitasuna duten pertsonen premien eta lehentasunen bozgorailu izaten saiatzea, ahal den neurrian premia eta lehentasun horiek kudeatuz”.
- “Boluntarioak bilatzea, inplikatzeko prest daudenak zaintzea. Eta irakaskuntzarako eta bokazioa duten pertsonak kontratatzeke aurrekontuak lortzea, baldintza egokietan gustura lan egin dezaten”.

- *"elkartuk gauza asko egiten ditu, baina batzuetan erakundeek trabak jartzen dituzte".*
- *"Herrietako errealitatea ezagutzea eta Donostiako bulegoetatik ateratzea".*
- *"Egiten duzuen lanarekin jarraitzea eta desgaitasuna duen pertsona independentea izan dadin borrokatzea".*
- *"Uste dut Hirugarren Sektore Sozialak eta elkartuk lan handia egiten dutela gure alde, eta uste dut bide horretatik jarraitu beharko lukeela. Hala ere, nire ustez, honako hau lehenetsi beharko litzatekeela:*
  - 1- *Bizimodu independenterako proiektua, nire ustez, lorpen handia izango litzateke administrazio publikoak konbentzitu bagenu hori posible dela askoz pertsona gehiagorentzat, eta ez profil jakin batentzat bakarrik.*
  - 2- *Laguntzak eta/edo dirulaguntzak gehitzea. Badirudi azkenaldian izoztuta geratu direla... (batez ere laguntza-produktuak eskuratzeko laguntzak)".*
- *"Administrazioaren aurka borrokatzen jarraitzea".*
- *"Desgaitasunaren alde lan egiten jarraitzea, gure iritziak eta beharrak kontuan hartuta, eta kezkatzen gaituenari edo irisgarritasunaren, enpleguaren, laguntza psikologikoaren eta abarren inguruko aldarrikapenei ahotsa emanez".*
- *"elkartuk harreman zuzena eta jarraitua izan beharko luke udalarekin eta Aldundiarekin, adibidez, hilean behin, gauzak nola hobetzen diren ikusteko eta jarraitzea egiteko".*
- *"Aldarrikatzea Bizimodu Independentea bizitzeko modurik duin eta errentagarriena dela, gainerako aldeetatik".*

- *“Egunero etengabe eta mugarik gabe lan egitea”.*
- *“Dauden laguntza guztiak ematea beti, eta aldaketarik balego, jakinaraztea”.*
- *“Beharrezkoa izanez gero ezarri behar diren baliabideak, premia guztiak argi eta garbi zeintzuk diren adierazi, bildu, herritarrei ezagutarazi eta, hala badagokio, salaketak jartzea eta/edo legeetan aldaketak bultzatzea”.*
- *“Lehentasuna: desgaitasuna duten pertsona guztiek behar duten arreta jasotzea”.*
- *“Parte hartzeko prozesu horiek oso ondo daude, berriz emaitzak administrazioei helarazten bazaizkie. Laguntzaileen lan-baldintzak hobetzea lehentasuna izan beharko litzateke, bai eta azpikontratak ezabatzea ere”.*
- *“Hirugarren Sektorearen eta, bereziki, elkarturen lanari esker, desgaitasuna duten pertsonak oso modu aktiboan parte har dezakete bileren, topaketen eta tailerren bidez, laguntzak prestatu eta erabiltzeko, eta erabiltzaileentzat egokiak direla egiaztatzeko. Parte-hartze aktiboaren bide horretan jarraitzea, inklusio sozialean ditugun helburuak lortzeko”.*
- *“elkarturen zeregina konplexua dela uste dut, bizirau-teko Aldundiaren laguntzak behar dituelako. Beraz, aldarrikapena ahalik eta ondoen egiten da. Nolanahi ere, ez legoke gaizki erakundeen aurrean manifestazio orokor bat deitzea, desgaitasuna duten pertsonen parte-hartzearekin”.*
- *“Benetako inklusioaren alde egitea, benetako lagunak izan ditzaten. Desgaitasuna duten pertsonen laguntzen dieten eta behar den guztian laguntzeko prest dauden lagunak. Gizarte irekiagoa eta tolerantetagoa izateko borrokatzen dugu, baina norbanakoek bakarrik borrokatzen al dugu?”.*

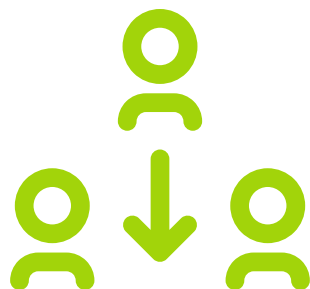
- *"elkartuk probintziako jendea ere kontuan hartu beharko luke, hiriburuan askoz ere aukera gehiago baitaude mugitzeko".*
- *"Garraio publikoa inklusiboa izatea, batez ere aldiriko trenak".*
- *"elkartuk informazioa eta aholkularitza guztia gure kolektibora iristeko bidea izan behar du. Eta, alderantziz, kolektiboaren kezka, behar eta egin daitezkeen hobekuntza guztien hartzaile izan behar du".*
- *"Dauden beharrak asetzeko eta laguntza horiek emateko eskatzen jarraitzea".*
- *Desgaitasuna eta mugikortasun urria duten pertsonen eskubideak; izan ere, asko hitz egiten da laguntzeaz, baina gero benetan lagundu behar denean, ezer ez".*
- *"Asko egiten du dagoeneko".*
- *"elkartuk erakundeekin batera bideratu beharko lituzke laguntza pertsonalizatu horiek".*
- *"Egia esan ez dakit. Ez dakit zerbait egin daitekeen laguntzaile pertsonalen zerrendarekin, adibidez".*
- *"Administrazioari beren jarduketei buruz dugun iritzia bidaltzea eta denbora aurrera doala eta denak berdin edo ia berdin jarraitzen duela ikusaraztea, eta lortu arte ez dugula amore emango adieraztea, zeren behin botoak lortuta erabat erlaxatzen direla dirudi".*
- *"Zarata handiagoa egin beharko luke, gizarteak aldarrikapenen berri izateko".*
- *"Erakundeei aldarrikatzeaz gain, gizartea kontzientziatu beharko luke".*
- *"elkartu lehenengo ahotsa izan behar da, eta berak eraman behar die informazioa gainerako elkarteei".*

- *“Bai, ongi legoke haurren sektoreak, lehen urteetako hezkuntzan, ikastetxeetan integrazioa/inklusioa azpimarratzea. Ikusten den desgaitasunaz gain, badira, zoritxarrez, desgaitasun-maila txikiak ere, eta horien ondorioz pertsonak diskriminatzen dituzte eta aukeratu gabeko bakardadean bizitzera behartzen dituzte”.*
- *“elkartuk lan ona egiten duela uste dut, baina guk ere elkartuk egiten duen lana babestu behar dugu. Bai, zerbitzu bat diseinatu beharko litzateke desgaitasuna duten pertsonen laguntzeko, behar ditugun laguntzak izateko, kolektiboa kontuan hartuta, denok baitugu zeresana”.*
- *“elkarturen lanari dagokionez, agian ez dira belak erriatu behar errebindikazio-haizea dabilen bitartean, edo barandarik ez dagoela gogorarazten duen ahotsari eutsi behar zaio, edo espaloi barruko bizikleta-bideak soberan daudela esan behar du edo garraio publikoaren irisgarritasunean atzera egitea lotsagarria dela aldarrikatu behar du. Zalantzarik gabe, garai hobeak etorriko dira. Agian, bitartean, gure borrokan aurrera egitea atzera ez egitea izango da”.*

06

PARTE HARTZEKO TAILERRA

Proiektuak aurrera jarraitu zuen, eta azaroaren 23an aurrez aurre parte hartzeko tailer bat antolatu zen. Aurreko fasean galdetegiari erantzun zioten pertsona guztiak gonbidatu ondoren, desgaitasun fisikoa zuten 18 pertsonak parte hartu zuten tailerrean.

Jarraian, tailerrean egindako ekarpenak eta ateratako ondorio nagusiak adierazten dira:

“Laguntzek eskubide-izaera izan behar dute. Hau da, inor ez zaigu mesede bat egiten edo laguntzen ari, baliabide horiek izatea eskubidea da. Horrek berekin dakartza onkeriaren, ongintzaren eta abarren ideiak”.

“Laguntza pertsonalizatuak eta arreta pertsonalizatua. Nork erabakitzen ditu zainketak? Desgaitasuna duen pertsonak aukeratu behar ditu zainketak, ez beste inork. Bakoitzak erabaki behar du nola eta zer modutan bizi nahi duen. Kasu askotan, badirudi pertsonak berak egokitu behar duela dauden baliabideetara, baliabideak pertsonaren beharretara egokitu beharrean”.

“Desgaitasuna duten pertsonentzako lehen aukera egoitza da; sarritan, ez da autonomiari eusten dion eta bizimodu independentea sustatzen duen bestelako laguntzarik edo aukerarik eskaintzen”.

“Zainketek oinarrizko beharrak eta behar instrumentalak barne hartzeaz gain, pertsona bere dimentsio osoan artatu behar dute, gaitasunak garatzen eta autoerrealizazio-sentimendua bultzatzen laguntzen dutenak”.

“Bizimodu independenterako laguntza gehiago baleude, ziurrenik pertsona askok eskatuko lukete zainketa-eredu hori, egia esan denok nahi dugulako bizimodu independenteagoa”.

“Bizimodu independenterako laguntzak ere sistemak zehazten ditu, eta batzuetan ez diete erantzuten programa honen erabiltzaileen beharrei”.

“Egoitza-zentroetako laguntzak erakundearen lehentasunen eta antolaketaren arabera programatuta daude, pertsonen beharrak kontuan hartu gabe. Asteburuan norbaitek irteteko goiz duxatu nahi badu, zain egon behar du laguntza etorri arte. Egunean zehar egiten diren jarduerak aipatzen dira, eta ohikoa ez den zerbait egiten bada, idatzi eta erregistratu egiten da. Erakundearen funtzionamendua bera muga bihurtzen da bizimodu independentea izateko”.

“Egoitza-ereduan, onartu egin behar dira hirugarrenen erabakiak egunerokotasuna antolatzeko moduari buruz, eta ulertezintasuna sentitzen da hautatu ez duzun leku batean eta hautatu gabeko pertsonekin bizi behar izateagatik. Gainera, batzuetan, ingurunea, familia, ados dago bizitzeko modu horrekin, eta horrek larriagotu egiten du ulertezintasuna eta atsekabea”.

“Askotan, erakundeak gehiago hartzen du kontuan familiek zer nahi duten, desgaitasuna duen pertsonak berak nahi duena baino”.

“Egoitza-ereduan ezin dituzu ordutegiak aukeratu, eta ezin duzu zer egin nahi duzun eta zer ez duzun egin nahi aukeratu”.

“Sistema ez da egokitzen desgaitasuna duen pertsonaren beharretara, pertsonak egokitu behar du sistemara”.

“Interesgarria izango litzateke bitartekariaren figura sortzea, desgaitasuna duten pertsonen bizimodu independenterako proiektu bati ekin ahal izan diezaioten. Horretarako, alde guztien arteko akordioak lortu beharko lirateke (desgaitasuna duen pertsona, familia, profesionalak, erakundeak, etab.)”.

“Halaber, bitartekaritza-zerbitzu bat sortu beharko litzateke desgaitasuna duen pertsonaren eta haren ingurunearen artean sor daitezkeen gatazka-egoeretan, alderdien eskaerak jaso eta akordio batera iristeko ere balioko lukeena”.

“Laguntza-sare bat egin behar da, pertsonek bizimodu independentea izan dezaten, Bizimodu Independenteterako Programa osatzeko programa hori egin nahi duten pertsonei lagun egin diezaieten, beren bizimoduan aldaketak bultzatzen”.

“Desgaitasun fisikoa dugunok ez dugu sentitzen erakunde publikoek gure eskararak entzuten dituztenik bizimodu independentea bermatzeko, eskubide bat baita. Hala eta guztiz ere, kolektiboak aldarrikatu egin behar du, eta aldaketak proposatu sistema publikoan”.

“Instituzionalizatuta gauden desgaitasuna dugun pertsonak abandonu-sentimendua izan dezakegu, nahiz eta hori ez izan familien asmoa. Komenigarria litzateke etxean behar den laguntza izatea, egoitza-zentro batera joan beharrik ez izateko”.

“Egoitzan faltan botatzen dut denbora gehiago edukitzea neure buruarentzat. Buelta bat ematera irteten dut urduritu egiten naizelako, baina ez dut beste aukerarik. Adineko pertsonekin topo egiten duzu eta leku hori ez dela zuretzako sentitzen duzu. Erakunde batean egonda ere, eta gure etxea bezalakoa izan behar duela esaten bada, irteteko eta egin nahi zenituzkeen gauzak egiteko aukera izan beharko genuke; izan ere, badaukagu zer esana gure bizitza bizitzeko moduari eta antolatze moduari buruz. Pertsona bakoitzaren premien arabera arreta malgu eta pertsonalizatuaren bidez lortzen da hori”.

“Txikitatik egoitza batean biziko zarenaren ideia buruan sartzen badizute, zaila da hortik ateratzea”.

“Gizarteak ez du uste bakarrik bizi gaitzkeenik, gure desgaitasuna ikusten dutelako, baina ez gure gaitasunak. Inork ez ditu ikusten desgaitasuna duten pertsonen gaitasunak, mugak bakarrik ikusten dira. Hezkuntza-prozesu bat egin behar da kontzeptu hori ulertzeko, baita desgaitasuna duten pertsonen artean ere”.

“Gizarteak erabakitzeko gaitasun handia utzi du familiaren gain, desgaitasuna duen pertsona nola dagoen kontuan hartu gabe. Familia-motaren arabera, oso muturrekoak diren bizipenak daude. Desgaitasunak ez du kentzen erabakiak hartzeko gaitasuna”.

“Bizimodu independenterako eskubidea, ez da eskubidetzat hartzen, ezta kolektiboan ere, eta hori funtsezkoa da. Bizimodu independenterako programa bera ere ez da eskaintzen zerbitzu-zorroan, programa esperimental izaten jarraitzen du, hau da, sistemak egoitza-ereduaren aldeko apustua egiten du”.

“Edonondik begiratuta ere, azkenean ezinbestekoa da laguntza izatea, eta aztertu egin behar da zein diren egokienak bizimodu independente bat garatzeko”.

“Kolektiboak berak ere ez ditu bere eskubideak ezagutzen, kolektiboa prestatu beharko litzateke eta gero gizartea. Pertsonak gehiegi ezgaitu dira, eta orain zaila da gai direla sinestaraztea”.

“Gaur egun, inor ezin da ezgaituta egon, erabakitzeko eskubideaz gabetuta. Laguntza izan dezake, baina ezin du ezgaituta egon. Hala ere, batzuetan, familiek berek uste dute desgaitasuna duten beren seme-alabek ez dutela beren bizitzari buruzko erabakiak hartzeko gaitasun nahikorik”.

“Bizimodu independenterako eredua desgaitasuna duen pertsona batek izan dezakeen eredurik onena da, bere bizitza egiteko libre delako. Laguntzak emanez gero, guztiek eskuratu ahal izango lukete eredu hori”.

“Senideek ez dute beren burua baloratzen, baloratzen, haien lana zaintza eskaintzea dela pentsatzen baitute. Gurasoen gehiegizko babesak ez du ezertarako balio, desgaitasuna duten pertsonen ez zaielako inolako gaitasunik ematen. Belaunaldien berreziketa behar da, alde batetik, desgaitasuna duten pertsonak ahalduzko, berreziketa behar da, alde batetik, desgaitasuna duten pertsonak ahalduzko,

eta, bestetik, gizartea konturatu dadin beren bizitza garatzeko gaitasuna dutela hartzen dituzten erabakien bidez”.

“Pertsonak berak gai sentitu behar du eta pausoa eman. Bide horretan laguntzeko, laguntzak eduki behar ditu”.

Desgaitasuna duen pertsona batek edozeinek izan dezakeen gaitasuna du, baina bere erara eta behar duen astia hartuta. Norberaren gaitasunengatik borrokatu behar da”.

“Garrantzitsua da bizimodu independenterako programan pertsona gehiagok izena ematea. Horregatik, ezinbestekoa da kolektiboari informazioa ematea, baldintzak aldatzea eta desgaitasuna duten pertsonak ahalduntzea”.

“Ez dira senideen zainketak baloratzen, erakunde publikoek zaintza mota horretara bideratzen duten dirua ikustea besterik ez dago, familiek 400 € irabazten dituzte hilean, eta hori ez da bideragarria. Zaintzaileak nomina bat izatea eta kotizatzea. Familiari bizitza duina eman beharko litzaioke, merezi dutena eta desgaitasuna duen pertsonari ematen diotena bezalakoa. Institutuzioak arduratu beharko lirateke bizitza horiek duintzeaz”.

“Pentsioak behar dira, desgaitasuna duten pertsonak zein haien senide eta zaintzaileek duintasunez bizitzeko ahal izateko”.

07

AZKEN BALORAZIOA

Parte hartzeko prozesuari esker, desgaitasun fisikoa duten pertsonak laguntzei buruzko proposamenak aztertu eta azaldu dituzte. Gai hori oso garrantzitsua da bizitza betea bermatzeko, bai eguneroko bizitzako oinarritzko jarduerak egiterakoan, bai komunitatean berdintasun-baldintzetan parte hartzean.

Agerian geratu da behar-beharrezkoa dela eskubide gisa taxututako laguntzak bermatzea, ikuspegi asistentzialistetatik ihes eginez, betiere pertsona bakoitzaren pertsonalizazioa, malgutasuna, gizarteratzea eta egoera aldakorretara egokituko direla bermatuz. Azken batean, laguntza-sistema desgaitasuna duen pertsonaren beharrian partikularretara egokitzea ukaezintzat jo da, pertsona hori aurrez ezarritako sistema zurrun batera egokitu beharrean.

Parte hartzeko prozesutik ateratzen den funtsezko ideia da Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioan aitortutako bizimodu independenterako eskubidearen alde egin behar dela. Horretarako, instituzionalizazioan oinarritutako egungo ereduaren eraldaketaren alde egin behar da, eta behin eta berriz esan da horretarako funtsezkoa dela paradigma-aldaketa eta eskumena duten erakunde publikoek paradigma-aldaketa horren alde egin eta erakundean barneratuko dute. Politika publikoak inspiratu behar dituzten funtsezko ideiatzat jotzen dira, besteak beste, desgaitasuna duten pertsonak beren bizitzako alderdi guztiei buruz askatasunez aukeratzea, autonomia pertsonala sustatzea edo komunitateko gune eta baliabideetan berdintasun-baldintzetan parte hartzea.

Era berean, garrantzitsua da beste laguntza-eredu batzuk egokitzea, hala nola familia-laguntzak (aitortu eta duin egin behar dira) bai eta egoitza-eredua ere, zeinak bermatu behar baititu desgaitasuna duten pertsonen funtsezko eskubideak, zerbitzuaren diseinuan eta kudeaketan parte hartzea, komunitate-ingurunean parte hartzea eta, ahal denean, bizimodu independenterako eredura igarotzea.

Eraldaketa-prozesu hori erakunde publikoen lidergoaren bidez egin behar da, baina desgaitasuna duten pertsonen eta haiek ordezkatzan dituzten erakundeen parte-hartze erreal eta benetakoaren bidez. Horretarako, Hirugarren Sektore Sozialeko erakundeek parte hartzeko prozesuak eta mekanismoak bermatu behar dituzte, desgaitasuna duten pertsonen ahotsa eta haien eskubideak desgaitasunaren arloko politikak aztertzen, diseinatzen eta garatzen diren erakunde eta guneetara helarazteko.

Azken batean, partaidetza-prozesu horren bidez, elkartuk bere gain hartzen du ordezkartzeko, eragin politikoko eta eraldaketa sozialeko lanarekin jarraitzeko konpromisoa, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Konbentzioan aitortutako eskubideak eta printzipioak erabat bermatuko dituen laguntza-sistema bat izateko helburuan aurrera egiteko.

Gipuzkoako Desgaitasun Fisikoa duten
Pertsonen Federazio Koordinatzailea
Federación Coordinadora de Personas
con Discapacidad Física de Gipuzkoa